

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

21e jaargang
nummer 9
Oktober 2021

KERKBEHEER

*SKIN: Samen Kerk
in Nederland*

*‘Wees niet op de verkeerde
manier zakelijk’*

*Begroting 2022: Tips voor
plaatselijke gemeenten*

HEEFT UW KERKELIJKE GEMEENTE EEN HYPOTHEEK NODIG?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

Bij SKG kunt u terecht voor:

- een nieuwe financiering
- oversluiten huidige financiering
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie skggouda.nl.

Bekijk de video

waarom een rentmeester een
betere subsidieadviseur is.

Nu is het moment...

**om subsidie aan te vragen voor de herbestemming
en verduurzaming van uw monument**

Herbestemming en verduurzaming van gebouwen zoals kerken is erg actueel. Nieuwe economische dragers voor leegstaande gebouwen. Maar hoe doe je dat? Is er subsidie voor te krijgen? Ga naar onze website of scan de qr-code en laat u inspireren door een kort filmpje en mooie voorbeelden van herbestemming.

Klement Rentmeesters. **Voor de toekomst van uw monument.**

Klement
RENTMEESTERS

Nu is het moment...

...om te bepalen of u voor
subsidie in aanmerking komt

Ga naar [klement2.com/
herbestemming](http://klement2.com/herbestemming)

**Makelaardij
Beheer en exploitatie
Herbestemming
Subsidies
Grondzaken**

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Vereniging 3.0	5
Agenda	6
Kalender voor kerkrentmeesters	6
Wees niet op de verkeerde manier zakelijk	7
Samen kerk zijn	9
Kerkmarkt & Orgelbank	13
Opinie Achtenzestig tien, dat spul	14
Vraag van de kerkrentmeester Contract stilzwijgend verlengd met vijf jaar, kan dat zomaar?	15
Begroting 2022 Tips voor plaatselijke gemeenten	16
Predikant en kerkbeheer Mark Verrips	19
Actie Kerkbalans 2022: Rol de rode loper uit!	21
VKB Partner Aanjaagteam Religieus Vastgoed	22
VKB Partner Silas Groep	23
Maandelijkse cartoon	25
Filosofische reflectie Solidariteit	26
Uit het bestuur	28
Uit de regio	29
Recensie Lente in de kerk	30
Actueel	32
Onderscheidingen van de VKB	33
PKN Onderscheidingen	34
Koninklijke Onderscheiding	34

Diversiteit in de kerk

Onbekend maakt onbemind. Dat gezegde gaat vaak op. We zijn van nature geneigd tot het bekende, het vertrouwde, het – in onze ogen – veilige. Gaat dat eigenlijk ook niet op voor onze houding naar internationale en migrantenkerken?

Als we nadenken over het christendom in ons land zien we vooral de secularisatie in de ons bekende van oudsher hier gevestigde kerken. Ik vermoed dat de meesten van ons er niet bijilstaan dat met de komst van migranten in ons land ook het aantal christenen groeit.

Christenen, die het geloof op een andere manier beleven dan wijzelf. Dat is spannend, want je kunt niet terugvallen op je eigen tradities. Maar zouden we – als we heel eerlijk zijn – niet heel veel van elkaar kunnen opsteken?

Jezus leerde het ons al: we zijn niet allemaal hetzelfde, we hebben elk onze eigen gaven en talenten. Alleen op die manier kunnen we elkaar tot een hand en een voet zijn. Laten we er dus voor open staan om de ander te leren kennen en van elkaar te leren.

Wilnanda Hukom
Eindredacteur

Colofon

Bestuur VKB

Drs. F.H. Buddenberg, Zoetermeer, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbroek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
Ir. G.G. van Dijk, Rotterdam, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest,
mr. P.A. de Lange en drs. C. de Raadt

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur,
W.J. Hukom, eindredacteur, E. van Rijssen,
N.J.M. de Jong en N. Breukhoven

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
dr. M. van der Meulen en Y. Teitsma

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Telefoon: 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176,
3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: € 32,40 per abonnement.
Abonnementsprijs voor niet-leden:

€ 38,65 per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 9 procent btw.
ISSN 1568-8712. Abonnementen lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzegging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de aflooptdatum. Er verschijnen 10 nummers per jaar (juli/augustus en november/december zijn gecombineerde nummers).

Oplage & druk

5.000 ex. © oktober 2021 - Verloop drukkerij

Foto omslag

iStock

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;
- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;
- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

Adviseert kerkbesturen bij

het creëren van een gezonde exploitatie
het geheel of gedeeltelijk herstemmen van gebouwen
en/of het verduurzamen van (kerk)gebouwen

Via de **Waarom**
Hoe
Wat route

DODUVA creëert meerwaarde vanuit
betrokkenheid, inhoud en expertise

Ramstraat 31 | 3581 HD Utrecht | T 06 57 59 30 15
info@doduva.nl | www.doduva.nl

www.pimvandijkdesigns.nl

tel: 0575-528803

Vereniging 3.0

Veel verenigingen hebben het moeilijk op dit moment. Politieke partijen, vakbonden en ouderenbonden kampen met een daling van hun ledental met als gevolg minder contributie-opbrengsten. Kerkelijke gemeenschappen vertonen hetzelfde beeld. Ook hier een daling van het ledental met minder vrijwillige bijdragen.

Ivan Pouwels heeft in zijn boek: *Vernieuwen met Vereniging 3.0* onderzocht hoe verenigingen zich aan deze negatieve ontwikkeling kunnen onttrekken in een steeds dynamischer wordende omgeving. De vraag is of we daar als kerk en VKB nog iets van kunnen opsteken.

Pouwels beschrijft de ontwikkeling van Vereniging 1.0 naar Vereniging 3.0. De transformatie naar Vereniging 3.0 impliceert dus meer een beweging dan een einddoel. Enigszins gestileerd bestaat de tegenstelling tussen Vereniging 1.0 en 3.0 uit reactief en defensief in plaats van pro-actief en verbindend, aanbodgericht in plaats van vraaggericht, volgend aan de achterban in plaats van een voortrekkersrol spelen bij noodzakelijke vernieuwingen, op eigen benen willen staan in plaats van samenwerking met aanpalende organisaties.

Deze typering sluit nauw aan bij de conclusies van het IPSOS-onderzoek naar kerkelijke gemeenten dat ten grondslag lag aan het nieuwe beleidskader van de Dienstenorganisatie: *Van U is de toekomst*. In dit onderzoek worden veel kerkelijke gemeenten gekenmerkt door een gebrek aan visie en leiderschap. Het accent ligt op het oplossen van kortetermijnproblemen zonder dat sprake is van strategisch beleid in het kader van toekomstgericht kerk-zijn. Ook is er vaak terughoudendheid om veranderingen te initiëren om conflicten en ruzie in de kerkenraad te vermijden. Men wil de problemen bij voorkeur intern oplossen en er is weinig vertrouwen in hulp van buiten. Kortom veel plaatselijke kerkelijke gemeenten vertonen de kenmerken van Vereniging 1.0.

De vraag is nu hoe plaatselijke kerkelijke gemeenten uit deze vicieuze cirkel naar beneden kunnen ontsnappen. Laat ik het

toelichten aan de hand van twee concrete voorbeelden waar ik in mijn columns van de afgelopen twee nummers van Kerkbeheer al over heb geschreven namelijk kerkgebouwen en de samenwerking tussen kerkelijke gemeenten.

Over kerkgebouwen heeft op de laatste Synode op 11 september jongstleden een interessante discussie plaatsgevonden aan de hand van de nota *Speelruimte Gezocht*. Scriba ds. De Reuver vatte deze discussie aan het eind samen met de centrale vraag: "Hoe kunnen onze kerkgebouwen worden ingezet als instrument voor toekomstgericht kerk-zijn?" En Gerben van Dijk, voorzitter van de projectgroep en tevens VKB-bestuurslid, die de nota samenstelde, benadrukte dat het belangrijk is om op tijd over dit onderwerp te beginnen. "Wacht niet tot het water aan de lippen staat want dan ben je alleen nog maar heel veel tijd kwijt aan het vinden van de uitgang. Organiseer op tijd creativiteit en doe het niet alleen." Kerkrentmeesters zouden hier een leidende rol in moeten spelen door met voorstellen te komen en die aan de kerkenraad voor te leggen.

Hetzelfde geldt eigenlijk voor samenwerking tussen kerkelijke gemeenten, die worden geconfronteerd met teruglopende ledenaantallen en dalende vrijwillige bijdragen. Samenwerking is vaak pas een gespreksonderwerp als andere mogelijkheden zijn uitgeput: Samenwerking omdat het moet. Pro-actief kerkbeheer daarentegen betekent dat tijdige samenwerking mogelijkheden biedt om voluit kerk te blijven in het eigen dorp of in de eigen buurt. De uitreiking van de Mercer-Marsh Award 2021 op de VKB-jaarbijeenkomst in oktober heeft deze samenwerking tussen kerkelijke gemeenten als thema. Ik hoop dat dit een aantal 'best practices' gaat opleveren waar andere kerkelijke gemeenten wat aan hebben.

AGENDA

Aanbod VKB najaar 2021

In het najaar wordt door de VKB een groot aantal (online) ontmoetingen, regio-bijeenkomsten en cursussen georganiseerd.

Kijk voor het actuele aanbod en meer informatie in de agenda op onze website: www.kerkrentmeester.nl/agenda/.

Training Kerkrentmeesters

In oktober en november vinden op verschillende plaatsen in het land trainingen plaats voor kerkrentmeesters. Deze trainingen bestaan uit een e-learning (4 uur) en twee bijeenkomsten van 19.30 - 21.30 uur.

De Training Kerkrentmeesters is een samenwerking tussen de VKB en de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk.

Kijk voor meer informatie, data en inschrijven op de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/training/kerkrentmeesters/.

KALENDER

Kalender voor kerkrentmeesters

Oktober

- Bestelling van foldermateriaal en dergelijke voor de Actie Kerkbalans 2022;
- Betaling Maandnota;
- Indienen vóór 1 november van de ontwerpbegroting bij de kerkenraad;
- Herziening van de pachtprijzen (aanpassen eens per drie jaar).

November

- Betaling Maandnota;
- Publicatie kerkblad over definitieve afwikkeling van de Actie Kerkbalans 2021;
- Na voorlopige vaststelling van de begroting door de kerkenraad, publicatie hiervan in het kerkblad en het ter inzage leggen voor gemeentelieden;
- De meerjarenbegroting bijstellen; dat kan nu ook met FRIS;
- Eerste bespreking in de kerkenraad inzake voorbereidingen van de Actie Kerkbalans 2022.

PRODUCTEN

Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen

Het Vademecum Kerkelijke Begraafplaatsen is hét handboek voor kerkelijke gemeenten die in het bezit zijn van een begraafplaats. Het boek geeft een zo volledig mogelijk beeld van alles wat met begraven en begraafplaatsen in kerkelijke gemeenten te maken heeft.

De uitgave is samengesteld door de Commissie Beheer Kerkelijke Begraafplaatsen van de VKB.

De kosten voor het Vademecum zijn € 29,98 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 26,98)

Protestantse kerken hun pracht en kracht

In dit boek ontrafelt kerkenkenner dr. Regnerus Steensma de historische betekenis van protestantse kerken in Nederland. Dit boek, dat met meer dan driehonderd eigen opnames is geïllustreerd, neemt u in woord en beeld mee op een wandeling door het fascinerende interieur van onze oude protestantse kerken. Bij de verschillende onderdelen wordt niet alleen aandacht besteed aan hun historische betekenis, maar ook aan het aspect van monumentenzorg en modern kerkbeheer.

Mede tot stand gekomen door de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN.

De prijs voor dit boek bedraagt € 28,27 (inclusief btw)

Wees niet op de verkeerde manier zakelijk

In gesprek met dominee Rhoinde Mijns-Doth, voorzitter bestuur SKIN

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** ds. Mijns-Doth, Arie Kieviet ND

In 2020 bestond de VKB honderd jaar. Door de coronacrisis kon daar weinig aandacht aan gegeven worden. Het VKB-bestuur wilde graag een jubileumgeschenk geven aan SKIN, ter ondersteuning van haar werk voor internationale en migrantenkerken. Dat viel samen met de wens van het SKIN-bestuur om te komen tot een helpdesk voor kerkbeheervragen.

Zodoende werd het meer dan een financiële bijdrage (er werd ondanks het niet doorgaan van het jubileumfeest toch nog zo'n €25.000,- ingezameld in 2020). Het kwam ook tot samenwerking. Door de coronaperikelen werd de samenwerking digitaal beklonken en kon er nog geen feestelijk moment worden georganiseerd. Dat staat wel op het programma van het VKB congres op 9 oktober. Dus als u dit leest, heeft dat plaatsgevonden. Alle reden om eens met de voorzitter van het bestuur van SKIN te praten over samen kerk-zijn in Nederland. De goede lezer begrijpt inmiddels waar de letters SKIN voor staan.

Ontwikkeling SKIN

Dominee Mijns, hoe kijkt u tegen de ontwikkeling van uw organisatie aan? Ik bedoel nu even SKIN, niet uw eigen gemeente waar u predikant bent.

Ds. Rhoinde Mijns: "Eigenlijk best heel positief. De coronacrisis is voor veel van onze leden zwaar, maar als SKIN merken we dat we juist in deze periode ook een toegevoegde waarde hebben. Dat komt zeker ook, omdat we het laatste jaar onze vleugels wat meer hebben kunnen uitslaan, en er nieuwe medewerkers in dienst konden worden genomen, met eigen por-

tefeuille's. Door corona moesten we voor toerusting de kant van de digitale webinars op. Dat loopt heel goed. Ik heb afgelopen week nog zelf zo'n webinar bijgewoond, met Gaetan Mbete over de functie van een gebouw voor een kerkgemeente. Heel goed, hoe hij met de kerkleiders begint bij hun missie en visie: wat wil je als kerk, en wat heb je dan nodig, en hoe kunnen we dat vinden? Maar ook andere thema's zijn zo aangeboden: juridische kwesties of financieel beheer. Maar ook over leiderschap. In het begin denk je: zijn er wel genoeg aanmeldingen, maar op het laatste moment stromen ze dan behoorlijk vol, met mensen overal vandaan. Dat kan dus nu."

"Ik heb het gevoel dat we de laatste anderhalf jaar echt in een stroomversnelling terecht zijn gekomen."

"Er komen ook meer vragen binnen. Het betekent dat we ook qua PR meer kunnen doen. Het steekt elkaar aan. Meer activiteiten, meer bekendheid, meer vragen. En dan ook weer wat meer kerken die gaan meedoen in SKIN. Naast die toerusting hebben we ook ingezet op het ondersteunen van regionale verbanden, zeker in de stedelijke gebieden. Ik heb wel het gevoel dat we laatste anderhalf jaar echt in een stroomversnelling terecht zijn gekomen. Ik ben daar dankbaar voor."

Secularisatie

Hoe is het voor internationale en migrantenkerken om kerk te zijn in een steeds seculierder wordend Nederland?

Ds. Mijns: "Voor de kerken die hier al langer zijn, zoals de Evangelische Broedergemeente waarin ik zelf predikant ben – maar denk ook aan Molukse of Indonesische christenen – is het iets wat ze zelf ook meemaken. Ook daar zien we dat het voor volgende generaties niet zomaar vanzelfsprekend is om bij de kerk te blijven. Maar als je tamelijk recent uit een ander gebied van de wereld komt, en ook de Nederlandse taal en alles wat hier gebeurt nog niet zo goed

Dominee Rhoinde Mijns-Doth

Kerkdienst van de Spaanstalige pinkstergemeente Alpha y Omega in de Oude Kerk Charlois in Rotterdam.

onder de knie hebt, is het soms schrikken. Je denkt dat je in een christelijk land bent gekomen, maar dat is helemaal niet meer zo. Ja, wel qua geschiedenis, maar niet vandaag. Bij veel van de nieuwe christenen zie ik een enorme drang om het Evangelie te willen delen. De drempel naar onkerkelijke autochtone Nederlanders is dan nog wel erg hoog, maar het besef bij velen is toch wel: eigenlijk is Nederland een missieland geworden. Misschien zijn we hier gekomen om ook iets van het Evangelie terug te brengen. Jonge migrantenkerken blijven trouwens groeien. Ze zijn enorm actief om via diaconale activiteiten een gezicht te geven aan het Evangelie. Gelukkig zien we in verschillende steden ook samenwerking ontstaan met van oudsher Nederlandse kerken, en zijn er ook contactmomenten tussen verschillende pastores en predikanten. Maar dat kan door het land heen nog een stuk sterker, denk ik."

"Misschien zijn we hier gekomen om ook iets van het Evangelie terug te brengen."

Racisme

Hoe wordt er in jullie achterban aangekeken tegen wat er in Nederland gaande is rond racisme, slavernij, vreemdelingen en vluchtelingen?

Ds. Rhoinde Mijns-Doth: "Tja, wat moet ik daar op zeggen. Voorop gesteld: bijna iedereen in onze kerken heeft in de maatschappij wel te maken met vooroordelen en discriminatie. Of je nu een mens van kleur bent of uit Oost-Europa afkomstig bent. Er zijn veel mensen in Nederland die dan van alles van je vinden. Dat is best pijnlijk om mee te maken. Zelf behoor ik tot de Surinaamse gemeenschap. Ik merk dat bij velen van ons ook het stadium is ingegaan van het rechten van de rug. Wij zijn hier, we leven en werken hier, dit is ook ons land, we moeten hoe dan ook samen verder. En dan kun je ten opzichte van sommige groepen met vooroordelen wel blijven praten als Brugman, maar er komt ook een moment dat je het maar laat. Zoals in het Evangelie: het stof van je voeten slaan en verder gaan. En zeker, het is goed voor Nederland dat er breder besef ontstaat over de gevolgen tot op de dag van vandaag van het koloniale verleden en het slavernijverleden. Maar wij moeten wel samen verder. Kerken hebben een boodschap die gericht is op verzoening

en vergeving. Daarmee bedoel ik niet, dat we het er niet over moeten hebben, maar wel dat het van belang is dat we door een fase heen moeten gaan, ons slachtofferisme of superioriteitsgevoel afleggen, en snappen dat we echt een samengesteld land zijn geworden. Ook in dat debat zouden we als Nederlandse christenen uit gevestigde kerken en uit migrantenkerken samen kunnen optrekken."

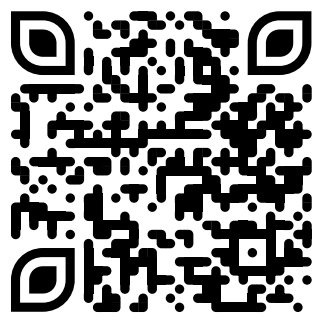
Het zakelijke verbinden aan het geestelijke

Ik schrijf voor een blad voor kerkrentmeesters in de Protestantse Kerk. Zij zijn belast met de financiële en facilitaire kanten van het kerk-zijn, uiteraard met de andere werkers in de kerk, pastoraal, verkondigend, diaconaal en missionair. Wat zou u hen willen zeggen vanuit SKIN?

Ds. Mijns: "Poeh, daar vraag je me wat. Hoe zeg ik dat goed. Ik snap dat kerkrentmeesters en economen in de kerk zakelijk denken. Maar wees niet te zakelijk, zou ik willen zeggen. Ik bedoel eigenlijk: kun je het zakelijke ook verbinden met het geestelijke. Wees niet op de verkeerde manier zakelijk. Blijf je taak als kerkrentmeester voortdurend verbinden met de missie van je kerk. Wij missen af en toe wel het gevoel van solidariteit, of dat we toch familie zijn van elkaar als christenen. Dan word je bij de verkoop van een kerk of bij een verhuur toch gezien als een willekeurige potentiële koper of een willekeurige huurder. Niet dat we voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten, maar als je een gebouw kunt verkopen aan een andere kerk voor een goede prijs, heeft dat toch ook meerwaarde, zou ik menen. Waarom verkoop je hem dan aan een tandartsenpraktijk, omdat die net wat meer kan en wil bieden? En zeker, prille migrantenkerken zijn soms nog niet zo stevig, maar waarom zou je ze dan niet helpen om steviger te worden in plaats van ze uit de weg gaan als risico. Wij horen best terug dat bij gebruik van een kerk er soms prima contact is met een beheerder of een kerkrentmeester, maar dat het er niet van komt om als kerken zelf eens kennis te maken of bij elkaar op bezoek te komen. Terwijl je nota bene kerk houdt in hetzelfde gebouw, dat is toch raar? Dat moet ook van twee kanten komen, zeker, maar we heten niet voor niks SKIN: Samen Kerk In Nederland."

Meer weten over SKIN?

Scan dan deze QR-code om naar de website te gaan of gebruik de url www.skinkerken.wixsite.com/skin/identiteit. U vindt hier ook een zeer interessante introductiefilm over SKIN.

Samen kerk zijn

Tekst Geatan Mbwete **Beeld** Geatan Mbwete, SKIN, Unsplash

Sinds zeven maanden ben ik actief als huisvestingsadviseur voor Samen Kerk in Nederland (SKIN).¹ In deze functie help ik internationale en migrantenkerken met hun huisvestingsvraagstukken. Op onze website www.skinkerken.nl, treft u meer informatie over onze visie en missie. Naast mijn werk voor SKIN werk ik als vast-goedbelegger/projectontwikkelaar, voornamelijk in de randstad.

De VKB is partner van SKIN en een waardevolle bron van kennis en netwerk voor onze organisatie. Graag deel ik daarom een aantal van mijn observaties tijdens deze eerste periode met de leden van de VKB.

Het lichaam van Christus krimpt niet in Nederland

Het lichaam van Christus in Nederland is niet aan het krimpen. Integendeel, het groeit meer dan ooit. Volgens onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau (2018) zijn er 1 miljoen christenen met een migratieachtergrond in Nederland. En met de komst van migranten, groeit dat aantal meer en meer. De krimp is bij vele gevestigde kerken zeker een realiteit, maar daar tegenover staat een groei bij de nieuwe (internationale) kerken. Daarom spreek ik liever niet van een krimp in het christendom in Nederland maar van een verschuiving in de demografie van christelijk Nederland.

Ik merk dat veel (nieuwe) kerken niet alleen een gebouw zoeken, maar vooral richting en sturing. Eigenlijk zoeken ze vaak een grote broer/zus die hen kan helpen. Zij hebben de mankracht, de visie om het Evangelie te verkondigen, maar het ontbreekt hen aan een mentor die hen kan begeleiden hoe ze dat in de Nederlandse context kunnen aanpakken. Daar is meer dan een gebouw voor nodig. SKIN probeert in deze behoefte te voorzien, door de leiders van de kerken de weg te wijzen en informatie te geven die ze nodig hebben om kerk te zijn in Nederland. We kunnen als kerken veel onderling van elkaar leren.

“Nederlanders die in liefde samenwerken met nieuwe Nederlanders. Dit is krachtiger dan 100 preken!”

Anderzijds zoeken de gevestigde kerken juist een goede manier om het opgebouwde werk voort te kunnen zetten. Ik snap het gevoel van machteloosheid of pijn van de krimp. Want het zou toch niet zo kunnen zijn dat alles wat opgebouwd is voor niks is geweest? Dat het zomaar ophoudt?

Werk samen als ‘oude’ en ‘nieuwe’ kerken

Ik geloof dat we God moeten betrekken in alles wat we doen, dus ook bij ons seculiere werk als bijvoorbeeld huisvestingsadviseur. Dus ben ik gaan bidden tot God om raad

Geatan Mbwete

en advies om mijn werk nog beter te kunnen doen. Een belangrijk thema kwam steeds naar voren in mijn zoektocht naar een oplossing voor de kerken. Namelijk: werk samen! In mijn werk zie ik dat veel kerken zich alleen focussen op hun eigen gemeente. Gods kerk is groter dan een lokale gemeente. En daar zouden we effectief gebruik van moeten maken. Mijns inziens is er een aantal zaken die nodig zijn om dit te bewerkstelligen.

Leer elkaar kennen. We zijn allemaal Gods kinderen, de kern is dat wij een gezamenlijke passie hebben en dat is Jezus Christus. De uitingen zijn anders maar de kern is hetzelfde. Vanuit SKIN hebben we een visie van regionalisering. Dit uit zich door bijvoorbeeld informatieavonden te houden in een bepaalde regio. Lokale kerkleiders kunnen op een informele manier harten delen, ervaringen uitwisselen en zo elkaar beter begrijpen.

Focussen op thema's die verbinden

Laten we vervolgens focussen op thema's die ons verbinden. Want er kunnen altijd verschillende theologische zienswijze zijn op bepaalde thema's, waardoor een gezamenlijke dienst wellicht een stap te ver is. Maar mijns inziens is er geen christen op aarde die het thema van naastenliefde verschillend interpreteert. “Heb de Here, uw God, lief met heel uw hart, met heel uw ziel, met heel uw verstand en met heel uw kracht. En het gebod dat daarna komt, is dit: Heb uw naaste net zo lief als uzelf. Belangrijker geboden dan deze twee zijn er niet.” (Marcus 12:30-31, HTB).

Geef dit vorm door bijvoorbeeld samen met nieuwe kerken diaconaal werk op te pakken. Wellicht is er sprake van een vergrijzing binnen uw gemeente, maar hebben de nieuwe kerken veel jongeren. Ga dan samen de wijk in en bereik de mensen. Door voedselpakketten, door jongerenspeeldagen te organiseren, kleding uit te delen. Op deze manier leren kerken elkaar kennen maar bovenal zien de buurtbewoners een kerk die actiever is dan ooit. Een mooie manier om elkaars krachten goed in te zetten. Dat doen we dan in samenwerking naar de wereld toe. Nee, de kerk krimpt niet, is de boodschap, nee, zij is niet de verdwijning nabij. We zijn actueler dan ooit. Als kerk geven we samen handen en voeten aan de bijbeltekst: "Heb elkander lief." Nederlanders die in liefde samenwerken met nieuwe Nederlanders. Dit is krachtiger dan 100 preken!

"Wees een mentor voor deze nieuwe gemeentes, maar laat u ook door hen inspireren."

De Joden een Jood, de Grieken een Griek

Wees een mentor voor deze nieuwe gemeentes, maar laat u ook door hen inspireren. Deel uw ervaringen met hen, zowel positief als negatief. Leg de cultuur van ons land uit. Hoe denken Nederlanders? Wat zijn de gewoontes? Wat zijn de (ongeschreven) wetten/regels. Hier had Paulus het over in 1 Korintiërs 9:20-21: "Als ik bij Joden ben, leef ik als een Jood om hen voor Christus te winnen. Als ik bij mensen ben die

zich aan de wet van Mozes houden, houd ik mij er ook aan omdat ik hen voor Christus wil winnen. Als ik bij mensen ben die niet volgens de wet van Mozes leven, houd ik mij er ook niet aan, omdat ik hen voor Christus wil winnen. Maar dat wil niet zeggen dat ik zonder Gods wet leef."

*"Zal het makkelijk zijn?
Zeker niet! Maar wel de moeite waard."*

Met andere woorden: hij herkende de verschillende gewoontes, regels, wetten en paste zich daaraan aan. Omdat hij wist dat daar de sleutel lag om de mensen te bereiken. Dit werkt natuurlijk beide kanten op: de internationale kerken kennen andere culturen, zij kunnen autochtone kerken leren hoe zich te verbinden met christenen met een migratieachtergrond. Zal het makkelijk zijn? Zeker niet! Maar wel de moeite waard.

Samen werken kan op verschillende manieren

Mijn pleidooi is dan ook: bloeit uw kerk? Prachtig, laten we samenwerken om de kerk in Nederland tot bloei te brengen. Houdt het op sommige plekken helaas op? Dat is niet het einde: er zijn nieuwe Nederlanders, christenen met migratieachtergrond, die bereid zijn het werk voort te zetten. Geef het stokje dan door aan deze volgende generaties christenen, in hun veelkleurigheid.

Hierin heb ik mij laten inspireren door het voorbeeld dat Paulus gaf in 1 Korintiërs 9:24. Hierin spreekt hij over een wedstrijd baan met hardlopers. Onlangs hebben we bijvoorbeeld bij de Olympische Spelen gezien hoe per land vier hardlopers elkaar het stokje overdragen. Deze vier hardlopers waren geen concurrenten van elkaar maar juist teamgenoten. Ze hebben elkaar nodig om de prijs te kunnen winnen. Het is in ieders belang dat alle vier hardlopers fit zijn, weten wat ze moeten doen en gefocust zijn op het doel en dat is de prijs te winnen.

“Samen, oude en nieuwe kerken, zijn we de kerk van de toekomst.”

Samenwerken uit zich op verschillende manieren, bijvoorbeeld door kennis te delen, gezamenlijk projecten op te pakken, netwerk beschikbaar te stellen, financiële investeringen te doen en wellicht op termijn overdracht van gebouw. Het zal niet altijd makkelijk zijn, maar zeker de moeite waard. Maar dit alles begint zodra wij als gezamenlijk lichaam van Christus in Nederland open zijn om elkaar te leren kennen en begrijpen.

Een paar voorbeelden

Goede voorbeelden zijn bijvoorbeeld de *Claypot Church* in Capelle aan den IJssel. Zij hebben het gebouw aan de Spoorlaan 2 te Capelle aan den IJssel overgenomen. Hierdoor blijft het werk van God in die wijk actief. Een ander voorbeeld is de *Redeemed Christian Church of God* (RCCG) in Den Haag, die de Kruispuntkerk in het Haagse Mariahoeve heeft overgenomen. In het boek *Kerken delen* hebben we letterlijk een boek volgeschreven, met inspirerende voorbeelden uit de praktijk. Dit boek kunt u via info@skinrotterdam.nl bestellen.

Kinderen van één Vader

Samen, oude en nieuwe kerken, zijn we de kerk van de toekomst. Het beeld dat de nieuwe kerken ‘arme’ migranten zijn die ‘geholpen’ moeten worden klopt niet. We zijn

volwaardige broeders en zusters die dezelfde hemelse Vader hebben. Veel hebben het inderdaad moeilijk door de taal, gebrekkige financiële middelen, etcetera. Echter, er zijn ook kerken die financieel draagkrachtig zijn en hoogopgeleid, of kerken waar een kleine groep draagkrachtigen zo goed mogelijk minder draagkrachtigen uit hun gemeenschappen probeert te dienen.

Gods wegen zijn vaak ondoorgrondelijk. Het mag ons rust geven dat uiteindelijk onze Here Jezus de controle heeft over zijn werk.

Vanuit SKIN willen wij deze visie handen en voeten geven. Als adviesorganisatie van de nieuwe kerken, kennen wij hen door en door. Wilt u meer weten over hoe u deze visie handen en voeten kan geven? Een volgende keer zal ik iets concreter ingaan op de mogelijkheden hiervoor.

Ik wens jullie Gods rijke zegen toe.

Actief contact zoeken

SKIN is bezig een helpdesk in praktische zaken rond kerk-zijn op te zetten voor internationale en migrantenkerken. Als VKB helpen we daarin mee en leren we ook weer ‘fris’ naar ons over-georganiseerd land en over-georganiseerde eigen kerk te kijken. Maar dat terzijde. Elke maand hebben wij overleg over praktische zaken die spelen bij de leden van SKIN. Huisvesting voor kleinere en grotere gemeenten staat met stip op nummer 1. Niet per se het kunnen huren of kopen van een heel gebouw, maar ook het kunnen gebruiken van bepaalde tijdsvensters. Gaetan Mbwete heeft gelijk, dat er best ook verschillen zijn tussen onze gemeenten en veel internationale en migrantenkerken. Maar onbekend maakt onbemind. Dat wil niet zeggen dat bekend meteen bemind oplevert in alle opzichten, maar dat kennen we in onze eigen Protestantse Kerk maar al te goed. Alle reden om juist op zaken die wel verbinden contact te zoeken. En waarom zou je dat als gemeente niet actief doen in je directe omgeving. Niet pas als de nood aan de man is (we zoeken een nevenhuurder voor ons kerkgebouw vanwege het geld), maar juist als we lokaal ook bloeien. Graag ondersteun ik de oproep van Gaetan Mbwete: leer elkaar kennen, en wees waar het kan en waar het nodig is elkaar tot een hand en een voet.

Jos Aarnoudse, directeur VKB

Voorkom als kerkrentmeester dat de noodklok geluid moet worden

Als kerkrentmeester maakt u zich sterk voor de veiligheid in de kerk. Maar het is niet eenvoudig om de kerk als vrijwilliger in uw eentje 'kerkrentmeesterlijk' te beheren. Want het is een kolossaal groot en vaak oud gebouw met talloze verschillende ruimtes en vertrekken.

De helft van de branden wordt door elektra veroorzaakt

Het grootste gevaar schuilt vaak in de kleinste zaken. Van de 36 branden per dag in Nederland worden er 18 door elektra veroorzaakt. Check dus of de verlengsnoeren en elektriciteitsdraden in orde zijn en voorkom dat er teveel stekkers in één wandcontactdoos zitten. Beoordeel of de stoppenkast aan de huidige eisen en normen voldoet en of de groepsindeling duidelijk is aangegeven. Controleer de afzuiging in de keuken. Want ook de olieneerslag van het afgezogen frituurvet in de afzuigkap veroorzaakt vaak brand. Zorg dat al het hout geïmpregneerd is.

Inspecteer of er blusmiddelen aanwezig zijn en of de vluchtwegen goed aangegeven en vrij zijn. Kijk of de kerkzolder veilig kan worden betreden, of de treden breed genoeg zijn en of er leuningen of hekjes moeten worden geplaatst. Want vaak moeten organisten trapezewerkers zijn om achter hun orgel te komen. En je moet er niet aan denken dat hij of zij 25 meter naar beneden valt.

DB Arbo Advies helpt u graag de risico's in kaart te brengen

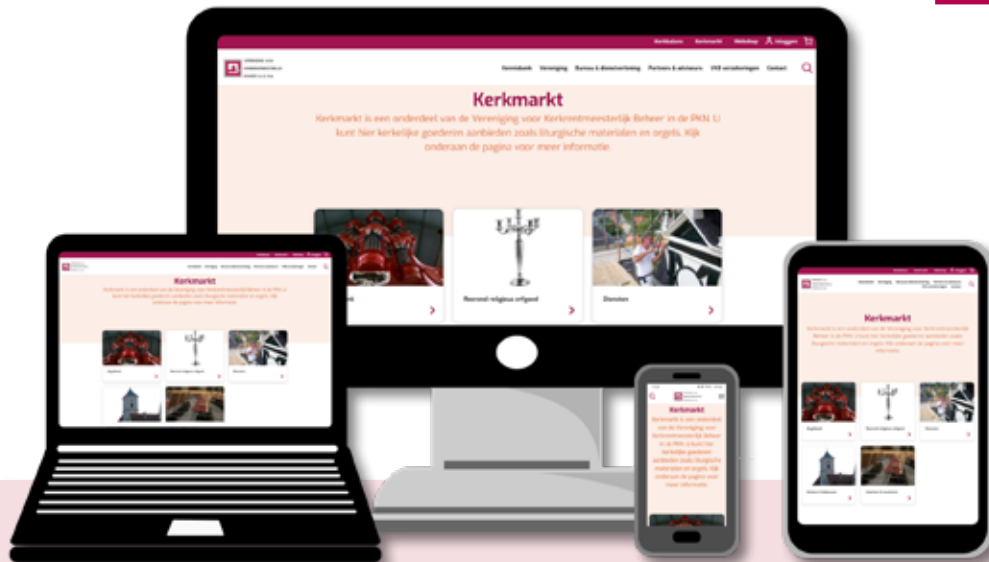
Als kerkrentmeester heeft u een zorgplicht en wordt van u verwacht dat u veiligheidsbeleid ontwikkelt. Bovendien kan een onveilige kerk leiden tot torenhoge boetes. Dirk Bok van DB Arbo Advies is partner van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer. Hij helpt u graag bij het inventariseren van de risico's en het opstellen van een plan om de kerk zo veilig mogelijk te maken. Dus heeft u een vraag? Trek dan aan de bel en neem contact met hem op: 06 248 494 95.

DB Arbo Advies B.V.

Corlaerstraat 24, 3863 ZD Nijkerk

06 248 494 95 • dbok@dbarboadvies.nl • www.dbarboadvies.nl

Kerkmarkt

Op Kerkmarkt.nl kunnen kerkelijke gemeenten hun kerkelijke goederen ter verkoop of ter overname aanbieden. Dat kunnen bijvoorbeeld de stoelen zijn die niet meer worden gebruikt of liturgisch meubilair dat bij een kerksluiting vrijkomt. Op deze wijze kunnen kerkelijke goederen weer worden hergebruikt. Deze dienstverlening is voor kerkelijke gemeenten gratis, uitgezonderd de rubriek 'orgelbank'.

De orgelbank

DE ORGELBANK

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn er 7 orgels in de orgelbank ingeschreven. Dit betreft instrumenten van onder andere de orgelmakers Vierdag (foto), Van Leeuwen, van Vulpen en Reil.

De juiste specificaties vindt u in de rubriek orgelbank op onze website www.kerkmarkt.nl.

Voor vragen over de orgelbank kunt u contact opnemen met het VKB-Bureau.

Telefoon (078) 639 36 66

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

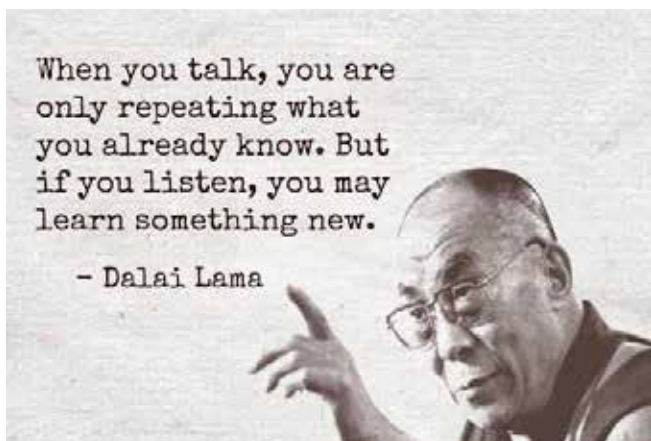
Achtenzestig tien, dat spul

Tekst Jos Aarnoudse Beeld PR

Als mensen zo psalmversjes uit de oude berijming gaan aanduiden als mogelijkheid om vol op het orgel te gaan, dan weet je dat het diepst ontzag ver weg is. Dan is het vooral de routine en het effect die leidend zijn geworden. Elke groep en denominatie heeft wel zijn 'kippenvel'-liederen. Evergreens die nooit lijken grijs gedraaid te worden. Succes verzekerd, zeker als er ook nog wat muzikale effecten worden toegevoegd. Emotioneel effectbejag, is dat niet wat ze kitsch noemen in tegenstelling tot kunst? Is dat niet sentimentaliteit in plaats van waarachtige spiritualiteit?

Wij leven in een gevoelscultuur. Geloof wordt ook vaak aan de zijde geplaatst van gevoel, emotie. Gevoel en ervaring zijn subjectief. Dat is op een bepaalde manier veilig. Want een ander kan er niet over oordelen, toch? Zo ervaar ik dat tenslotte. Dat voel ik nu eenmaal zo. Dat is mijn mening. En ja, jij kunt er anders in staan, of het anders ervaren, maar dat is dan jouw gevoel. Laat het maar zo. Laten we elkaar respecteren. Dan krijgen we tenminste geen ruzie. Ondertussen lijkt er zo een escape mogelijk uit allerlei soorten van verdeeldheid. We besluiten alles te maken tot een gevoel of tot een mening. Dan hebben we geen last meer van onenigheid.

In de kerk zijn we ook regelmatig *common ground* kwijt. Zelfs met een gemeenschappelijke geschiedenis en met – hoe je dat ook taxeert – één basisboek als belangrijke grondslag (de Bijbel), valt het niet mee om goed samen op te trekken. Interpretatie bij vooroordeel, klaar staande meningen en oordelen zonder goed geïnformeerd te zijn, tamelijk nonchalante vrijblijvendheid ('als ze ons

maar met rust laten'): hoe vaak komt dat niet voor? Je redeneert vanuit je eigen positie, vanuit je eigen zo gevoelde verantwoordelijkheid, of vanuit je eigen interpretatie van het geloof.

Jacobus, de broer van de Heer, roept op in zijn brief die we in de Bijbel vinden om terughoudend te zijn in spreken en in oordelen, niet om daarvoor in de plaats te stellen: doe het zwijgen er maar toe en laat ieder haars of zijns weegs gaan. Nee hij stelt er tegenover: het goed luisteren. Koning Salomo bad bij zijn beginnende leiderschap: HERE, geef mij een opmerksaak hart, een horend, luisterend hart (lees je letterlijk).

Ontzag, eerbied, respect wordt geboren als wij actief luisteren. Naar de stem van de Allerhoogste, maar ook naar elkaar. Dat is best een kunst. Gevend in plaats van nemend leven, dat lukt alleen als je het nodige reeds ontvangen hebt. Genade: jouw plaats is verzekerd in het Koninkrijk van God, zoiets. Dan hoef je niet meer bezig te zijn bevestiging te zoeken van eigen gelijk, of van jouw gevoel, maar kun je nog meer ontvankelijk zijn en aandacht geven aan de ander.

Doet je gelijk er dan niet toe, in het college, of in de kerkenraad, of in een bestuur? Natuurlijk wel, maar niet om het te hebben of te krijgen, maar om het in te brengen. En om vervolgens samen met anderen een nieuw 'gelijk' te creëren. Dat vraagt koerszoekend, dienend leiderschap. Wel voorop gaan, maar niet te ver vooruit: voeling houden met de groep. Luisteren en overwegen, aandacht geven en integreren en dan stappen zetten. Niet dat het mij altijd zo goed lukt, maar 'ik haak er wel naar', zoals de apostel Paulus dat kan zeggen. En niet voor alleen voor me zelf, maar voor heel de kerk.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?
Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

'We luisteren nog steeds te weinig echt naar elkaar in kerkbesturen van allerlei soort en maat.'

Contract stilzwijgend met vijf jaar verlengd, kan dat zomaar?

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** creditexpo.nl

Een gemeente heeft ooit een zakelijk contract afgesloten, B2B zeg maar. Daarin gelden wat andere mores dan als je als particulier met een bedrijf zaken doet. Een particulier wordt meer beschermd door de wet, waar het om de zogenaamde kleine lettertjes gaat.

Dat wil niet zeggen, dat alles wat maar in kleine lettertjes in zakelijke contracten staat allemaal even houdbaar is. Laat staan dat je als kleine ondernemer zonder een heuse juridische afdeling de reikwijdte van al die ingewikkelde lappen tekst die je voorgeschoteld krijgt kunt doorgronden.

Maar goed: als college van kerkrentmeesters heb je ook meestal diverse contracten die kunnen doorlopen, van een brandmeldsysteem tot schoonmaak, van verzekeringen tot een AED-abonnement, van een kopieerapparaat tot software-ondersteuning.

Weten wij wel wat wij hebben? En wat de voorwaarden zijn? Ik kwam als kerkrentmeester van mijn eigen gemeente een verzekering tegen die we elk jaar betaalden, waarvan niemand wist waar die voor was, ook de verzekeraar niet. Het was wel niet zo'n hoog bedrag, maar al doorvragend bleek het al 20 jaar voor niks betaald te zijn, omdat het verzekerde object (dat cryptisch stond omschreven) al lang niet meer in ons kerkgebouw een plaats had.

Bijkomende omstandigheid: kerkrentmeesters wisselen meer en meer. Gemeenten gaan samen, zodat je opeens de zakelijke 'erfenis' van een voorgaande gemeente krijgt te beheren, waarvan je geen enkele voorgeschiedenis kent. Dat wil zeggen: het gezamenlijk geheugen in een college neemt af.

Enige tijd terug werd zo'n kwestie bij ons bureau aangekaart. Gefuseerde gemeente. Twee contracten voor een

kopiëervoorziening. Er kan er één worden opgezegd. Wat blijkt: de opzegtermijn is net verstreken. Dan wordt er stilzwijgend verlengd. We zitten er weer voor 5 jaar aan vast. Kan dat zo maar? In de particuliere markt zou je zeggen: de leverancier heeft een zorgplicht om dit de klant tijdig te melden. In de zakelijke markt kan dit iets anders liggen. De afkoopsom die werd gevraagd was aanzienlijk. Hoe kom je hier nu toch vanaf?

Wij hadden natuurlijk te weinig specifieke expertise in dit geval. Dat wil zeggen: je zult het moeten hebben van cou-lance, maar als er hier en daar jurisprudentie is dat ook in zo'n zakelijke situatie bij verlenging iets van de leverancier verwacht mag worden, onderhandelt het wel makkelijker. Dus als het over een aanzienlijk bedrag gaat, kan het verstandig zijn een jurist te laten adviseren die thuis is in precies deze materie. Dat kost natuurlijk wat, maar je voorkomt misschien een grotere schadepost.

Ondertussen laten wij de portefeuille met contracten, abonnementen, verzekering vaak veel te lang dicht. Voorkomen is beter dan genezen in dit soort zaken. Zo'n voorbeeld van een college dat verrast wordt door de eigen contracten is echt niet uniek.

Is het niet zaak om bijvoorbeeld elke jaar in de maand november (of een ander vast tijdstip) alle lopende verplichtingen eens grondig te laten analyseren door een lid van het college, zodat u nimmer voor verrassingen komt te staan?

Begroting 2022

Tips voor plaatselijke gemeenten

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Unsplash, pixabay

Kerkrentmeesters zijn in deze periode van het jaar in overleg met de kerkenraad de begroting voor 2022 aan het opstellen. Die moet immers voor 15 december bij het CCBB worden ingeleverd. De begroting vormt de financiële vertaling van het te voeren beleid in relatie tot de omstandigheden.

Begroten in coronatijd

Voor een goed bestuur en beheer is het noodzakelijk dat de bestuurders weten over welke inkomsten in de nabije toekomst kan worden beschikt en welke uitgaven hier tegenover staan. Te midden van de heftigheid van de coronacrisis is het uitermate ingewikkeld om op een goede manier te begroten. Regelmatig wordt er in kerken gezongen: "Wat de toekomst brengen moge...", maar wat onzekerheid betreft overtreffen de huidige jaren veel van wat we de laatste decennia in ons eigen land gewend waren.

Ondertussen dient er toch een begroting gemaakt te worden. De begroting geeft betrokkenen zicht op wat nodig is. Gemeenteleden kunnen hier eventueel de hoogte van hun bijdrage op aanpassen. Bij het opstellen van de begroting kunnen de in dit artikel beschreven suggesties gebruikt worden.

1. Geld

Geldwerving

De begroting moet aan alle gemeenteleden kenbaar gemaakt worden. Bijvoorbeeld via het kerkblad of per nieuwsbrief. Gemeenteleden moeten goed geïnformeerd worden over het beleid en de plannen voor de komende periode. Welke richting wordt er gekozen en wat is daarvoor nodig? Zo wordt voor gemeenteleden duidelijk waarom er op hen een financieel beroep wordt gedaan. Hierbij speelt een juiste (persoonlijke) benadering van de gemeenteleden een grote rol.

Kerkebalans

Op de website www.kerkebalans.nl vindt u praktische tips en een stappenplan voor het organiseren van de Actie Kerkebalans.

Overige lasten, waaronder kosten van beheer en rentelasten

Bij de begroting van de lasten wordt geadviseerd zo goed mogelijk te kijken naar de kostenontwikkeling en de specifiek voor de eigen gemeente geldende zaken.

Rente baten en dividenden

We leven in een periode waarin rendement op vermogen in niet-risicogevoelige beleggingen nagenoeg nihil is, dan wel zelfs negatief. Ook de Stichting Kerkelijke Geldbeheer (www.skkgouda.nl) heeft te maken met negatieve rentes. Wie rendement wil dient alternatieven te onderzoeken. Dit is echter besluitvorming die niet van de ene op de andere dag genomen kan worden. Er dient nagedacht te worden over functie van vermogen, de financiële aspecten, maar er kleven ook ethische aspecten aan. In de sfeer van het vermogensbeheer heeft de VKB één partner: ABN-AMRO MeesPierson Instituten & Charitas (zie op de website van de VKB bij partners).

2. Mensen

Kerkelijk medewerkers

Voor de arbeidsvoorwaarden van kerkelijk medewerkers wordt gekeken naar de CAO voor rijksambtenaren. Voor 2020 werd er een 1-jarige CAO afgesloten, maar voor 2021 liepen de onderhandelingen vast. Dat wil zeggen dat zelfs voor 2021 nog geen salarisverhoging is afgesproken. Het gat tussen de werkgever (de regering) en de vakbonden is fors. Het heeft dit jaar ook te maken met de trage kabinetsformatie. Dat wil zeggen dat ook de kerkelijke salarissen voor 2021 nog niet zijn aangepast. Maar reken u niet rijk, daar komt vast nog wel een regeling met terugwerkende kracht. Ook voor 2022 is er nog geen zicht op wat dan ook. Ondertussen zien we de inflatie in Europa (en ook in Nederland) stilaan oplopen. Kortom: ook voor 2022 zullen de rijksambtenaren daar in de lonen het nodige van terug willen zien. Voor 2021 adviseerden we een verhoging van 1,5 tot 2%. Voor 2022 kunt u het best uitgaan van een verhoging van ten minste 2%. De volledige arbeidsvoorwaardenregeling kunt u downloaden op www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-kerkelijk-medewerkers.

Pastoraat

Voor informatie over de predikantstraktementen wordt verwezen naar de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/thema/arbeidsvoorwaarden-predikanten/.

De bezettingsbijdrage voor 2021 betrof €87.762,- (en ging dat jaar ongeveer 2,6% omlaag). Elk jaar is op het moment dat dit overzicht wordt gemaakt de bezettingsbijdrage voor het volgende jaar nog niet bekend. Deze wordt immers pas eind september door de Kleine Synode vastgesteld. De ontwikkeling van de bezettingsbijdrage loopt overigens niet parallel aan de ontwikkeling van de traktementen. Dat komt omdat ook bijvoorbeeld de omvang van het bedrag dat aan wachtgelden moet worden uitgekeerd erin wordt verwerkt. Zo ging dus in 2021 de bezettingsbijdrage wel omlaag, maar de predikantstraktementen omhoog. Het voorspellen van de bezettingsbijdrage voor 2022 is ook voor ons niet mogelijk. Zodra het echter bekend is, krijgt uw kerkenraad bericht en komt het op de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/arbeidsvoorwaarden-predikant/omslagregeling/.

De preekbeurtvergoeding voor gastpredikanten bedraagt vooralsnog €133,-.

Verplichtingen en bijdragen betreffende andere organen

Op het moment van samenstellen van deze publicatie is nog niet bekend of de heffingsfactor van het kerkrentmeesterlijk quotum gewijzigd wordt. De Kleine Synode stelt in haar vergadering van november aanstaande het heffingspercentage voor 2022 vast. Het advies is om uit te gaan van een gelijke heffingsfactor als voor 2021. De verplichte bijdrage voor de Solidariteitskas is momenteel €5,- per belijdend lid. De verwachting is dat in het komende jaar het bedrag zal worden gehandhaafd. Mocht het bedrag worden verhoogd, dan ligt het voor de hand dit door te berekenen in de bijdrage die aan de leden wordt gevraagd. In de 'Uitvoeringsregeling behorende bij de Uniforme quotisatieregelingen en de Solidariteitskas' wordt overigens geadviseerd "het tweevoudige van de bedoelde heffing (op dit moment dus €5,- per belijdend lid) te vragen van de belijdende leden, maar ook van andere dan de belijdende leden (zoals meerderjarige doopleden), ter verhoging van de eigen plaatselijke inkomsten". Dat betekent dat in de praktijk €10,- per lid wordt gevraagd.

3. Gebouwen

Kerkelijke gebouwen en overige gebouwde eigendommen

Met betrekking tot de kosten van het onderhoud moet rekening worden gehouden met een prijsstijging in 2022 van ten minste 2% (waarschijnlijk meer, want met name de tarieven voor materialen en arbeid in de bouw en het onderhoud zijn behoorlijk aan het stijgen). Verder is het aan te bevelen, na te gaan of de reservering voor het periodiek onderhoud nog voldoende is, dan wel te hoog is. Bij een goede toepassing van dit systeem is het mogelijk om een gelijkmatige verdeling van de kosten over verschillende jaren te bereiken.

Onderhoud en afschrijving

Het is raadzaam om een goed onderhoudsplan op te (laten) stellen. Van belang is dit te doen voor de betreffende gebouwen afzonderlijk, met daaraan verbonden een kostenbegroting volgens het op dat moment geldende prijspeil. Dit onderhoud omvat bijvoorbeeld:

- jaarlijks klein onderhoud, kleine reparaties en controles, ook van het orgel, kosten van de inspectie en dergelijke;
- periodiek groter onderhoud, zoals schilderwerk van exterieur (om de 5 jaar), interieur (om de 10 jaar) en het reinigen van zonnepanelen;
- periodiek groot onderhoud, bijvoorbeeld vervanging van de centrale verwarmingsketel, grote reparaties aan dak of vloeren, vervanging van de raamkozijnen (om de 15 jaar).

Rekening houdend met enkele aspecten van het onderhoudsplan, zoals hiervoor aangegeven, kan van de volgende afschrijvingspercentages worden uitgegaan:

- gebouwen ongeveer 1 à 2% van de nieuwbouwwaarde of bouwkosten;
- inventarissen en apparaten circa 15 à 20% van de aanschaffingswaarde;
- computers en dergelijke ongeveer 25 à 33,3% van de aanschaffingswaarde;
- centrale verwarming 10 à 15% van de aanschaffingswaarde, tenzij deze is opgenomen in de kosten van het gebouw;
- orgels indien afzonderlijk gewaardeerd, circa 5 à 10% van de aanschaffingswaarde na aftrek van eventuele subsidie.

Eén en ander dient in overeenstemming te zijn met de gehanteerde afschrijvingstermijnen in begroting en jaarrekening. Minimaal dient een bedrag afgeschreven te worden voor de grootte van de jaarlijkse aflossing op de voor het object eventueel afgesloten lening.

Rijkssubsidieregeling voor instandhouding monumenten

Monumentale kerkelijke gebouwen en kerkonderdelen/ objecten, met uitzondering van pastorieën, kunnen in aanmerking komen voor de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM). Deze subsidieregeling betreft sober onderhoud en is bedoeld voor het planmatig in goede staat houden van een monument. Dat betekent voornamelijk onderhoud, zoals schilder- en herstelwerk. De eigenaar stelt daartoe een zesjarig instandhoudingsplan op met behulp van het vereiste begrotingsmodel. Meer informatie over deze subsidieregeling en het begrotingsmodel kunt u vinden op de website www.cultureelerfgoed.nl. Een aantal provincies en gemeenten heeft een eigen fonds voor restauratie en/of onderhoud van monumenten. Dat kan dus per gemeente/provincie verschillen. Verder verdient het aanbeveling te bezien of de verzekerde bedragen nog op peil zijn. In dit verband wordt gewezen op de indexpolissen die voor de verzekering van kerkelijke eigendommen toegepast worden.

Energie

Meer informatie over de energielasting kunt u vinden op de website van de rijksoverheid (www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/overige_belastingen/belastingen_op_milieugrondslag/energiebelasting/).

Door het collectief voor inkoop energie voor kerken (www.energievoorkerken.nl) wordt op basis van inkoopstrategieën de energie gefaseerd ingekocht om een zo optimaal mogelijke prijs te realiseren. Voor de deelnemers van het collectief is er op de website van energie-voor-kerken ook een *benchmark* beschikbaar om het energieverbruik van de kerkgebouwen van uw gemeente te vergelijken met het energieverbruik van vergelijkbare kerkgebouwen. Nadere informatie is te vinden op de hiervoor genoemde website.

Naast het realiseren van een voordeliger tarief heeft ook reductie van uw verbruik uiteraard impact op uw energierekening. Met de reductie van het energieverbruik kunt u denken aan verschillende oplossingen als slimme meters, isolatie, raamfolie etcetera. Op de website www.groenekerken.nl is ter oriëntatie onder andere een uitgebreide *toolkit* voor duurzaam kerkbeheer te vinden.

Verhuur

Met betrekking tot de verhuur van gebouwen en zalen is het qua begroting nog steeds onzeker hoe een en ander in 2022 zal verlopen, vanwege corona. Het zal onder nieuwe condities (coronapas) ook gaan om ondernemerschap om uw verhuur weer op peil te krijgen. Hierbij is het van belang uit te gaan van voorzichtige aannames.

Opbrengsten uit rechten, deelnemingen e.d.

Geattendeerd wordt op de mogelijkheid de pachten van de landerijen periodiek te herzien. Voor reguliere pachtcontracten geldt per regio een percentage voor daling van de pachtprijs. Voor meer informatie kunt u terecht

bij het Kantoor der Kerkelijke Goederen in Amersfoort (www.silasgroep.nl/kkg-adviseurs).

Begraafplaats

Wanneer een begraafplaats wordt geëxploiteerd, geldt het advies om na te gaan of de tarieven nog in overeenstemming zijn met de kostenontwikkelingen en of ze marktconform zijn. Dit is ook van belang voor de grafrechten en voor het verlenen van diensten.

4. Meerjarenprognose

Het is van belang een meerjarenprognose te maken voor een lange termijn perspectief. Vanaf het najaar 2021 is op gemeenteniveau én op wijkgemeenteniveau binnen FRIS de module meerjarenraming operationeel. Wij raden aan om daar eens goed naar te kijken en die uit te proberen. Daaruit blijkt onder andere hoe de verschillende begrotingsposten zich zullen ontwikkelen bij bepaalde aannames. Tegelijk beseffen we dat in coronatijd de aannames voor na corona ook onzeker zijn. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende begrotingsposten naar de mate van afhankelijkheid van conjunctuur- en (zeggen we er dit jaar bij) crisisbewegingen, van de salarisontwikkelingen en van de eigen beïnvloeding.

Nadat de begrotingen (en de jaarrekening) door de kerkenraad zijn vastgesteld, worden ze voorgelegd aan het Classicale College voor de Behandeling van Beheerszaken (CCBB). De begrotingen van de gemeente en van het college van diaconen dienen uiterlijk 15 december bij het CCBB binnen te zijn.

Mark Verrips

Tekst Wilnanda Hukom **Beeld** Mark Verrips

Mark Verrips is predikant in de wijkgemeente NoorderBrug van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenzande. Volgend jaar is hij 20 jaar verbonden aan de gemeente in het Westland. Dan zal hij afscheid nemen van zijn predikantschap. Verrips begon zijn loopbaan als predikant in het Groningse Garreldweer, waar hij 5 jaar diende. Daarna vertrok hij naar de Achterhoek en was hij 11 jaar lang predikant in Eibergen-Rekken. Hij is getrouwd en vader van 3 kinderen, die inmiddels allemaal het huis uit zijn.

Beeldbepalend figuur

Een predikant is een beeldbepalend figuur in een gemeente. Hij of zij heeft bewust of onbewust flink wat invloed. Is vaak één van de weinige geheel betaalde werkers in de gemeente, in principe met een academische opleiding als start. Van zo iemand mag je wel wat verwachten in de gemeente, toch?

"Ja, gedeeltelijk is dat zo. Maar ik werk hier met verschillende collega's in de gemeente. Ik ben dus niet de enige die beeldbepalend is. Onze gemeente is eigenlijk een soort 'veel-stromenland'. Mijn collega's zijn allemaal stuk voor stuk even beeldbepalend als ik, en daardoor zijn we dat afzonderlijk dus juist niet. We hebben hier in 's-Gravenzande vier wijken, een vrijzinnige, een confessionele, een evangelische en een midden-orthodoxe wijk. Ik ben als predikant in die laatste actief, samen met een collega. Voorheen waren we zelfs met drie predikanten in onze wijkgemeente. Ook aan de andere wijkgemeenten zijn predikanten verbonden. In totaal telt de gemeente nu 7 academisch geschoolde dienaars en daarnaast functioneren er ook nog een jeugdwerker en een ouderenwerker. Een heel team dus van beeldbepalende figuren, met allemaal verschillende geluiden en accenten. Mijn eigen invloed wordt daardoor gerelativeerd. Ik ben een van de velen die invloed heeft. De gemeente is dan ook veelkleurig. De een wordt meer aangesproken door de ene predikant en de ander door een andere. In de gemeente waar ik begon herken ik het wel meer. Daar was ik echt de dorpsdominee. In een kleinere gemeente ben je veel meer een beeldbepalend figuur dan in een grote gemeente."

Kerkbeheer

Hoe verhoudt u zich met kerkbeheer? Wat doet u eraan, wat weet u ervan?

"Met kerkbeheer heb ik veel te maken. Ik zit in de algemene kerkenraad. Die behartigt de personele en materiele zaken. De beheer-afdeling is in onze gemeente een geïntegreerd onderdeel van de kerkenraad. We spreken daar bijvoorbeeld over gebouwen, de wenselijkheid van aan- en/of verkoop. Vroeger was de kerkvoogdij haast een geïsoleerd koninkrijk, heb ik het idee. Kerkrentmeesterlijke zaken zijn in 's-Gravenzande ingebed in de algemene kerkenraad. Er worden op dat niveau veel plannen besproken en dat vind ik heel gezond. Voor mensen die bezig zijn met

kerkbeheer is het goed om naast zakelijk ook geestelijk te denken en voor mensen die vooral met de geestelijke zaken bezig zijn is het goed om ook aan die zakelijkheid te denken. Anders gezegd: gezonde zakelijkheid heeft een gezonde geestelijkheid nodig en andersom. Die onderlinge beïnvloeding is noodzakelijk voor het geheel."

"Gezonde zakelijkheid heeft een gezonde geestelijkheid nodig en andersom."

Sturing

Leiding geven aan en in een gemeente heeft ook altijd te maken met het 'sturen' van de middelen: menskracht, geld. Hoe ziet u dat?

"Ik zie mijn invloed meer geestelijk dan materieel. Ik ben niet zo'n stuurman. Ik probeer de gemeente bij de tijd te houden en dan wel de zaken op tafel te krijgen. We zijn hier twee jaar geleden met een experiment gestart of we met camera's zouden gaan werken in de kerk. Op die manier heb je daar dan wel een sturende rol in. Nieuwe dingen ontstaan. Dat kun je dan inbrengen en dat wordt dan verder opgepakt in een werkgroep. Op eenzelfde manier bijvoorbeeld stel ik

Dominee
Mark Verrips

de vraag of de kerk wel groen genoeg is. Zijn we voldoende pastoraal, diaconaal, missionair? Hoe komt het, dat we de jeugd niet aanspreken? Sturing is er dus vooral als het visie betreft. De zaken, die aandacht nodig hebben aangeven. In alles proberen we dan zo goed mogelijk gemeente van Christus te zijn. In die rol kun je blinde vlekken aanstippen.”

Zakelijke begrippen

Hoe ziet u zichzelf als predikant? Als ‘manager’, ‘ondernemer’, ‘bestuurder’, ‘vrijwilligerscoach’? Of zijn dat ‘vieze woorden’? Waarom wel of waarom niet? Kun je hier als predikant vandaag de dag wel voor weglopen?

“Als we maaltijden aanbieden in onze gebouwen, levert dat niet direct winst op, maar wel zegen.”

“Nee, het zijn geen vieze woorden. Er zit zeker wel wat in. Ik ben zelf een bruggenbouwer, een mensenmens. Het hangt er wel van af hoe je de woorden invult. Je rol als herder aan de ene kant en als leraar en aan de andere kant, maar zeker ook als bestuurder moet je serieus nemen. Ik weet niet of ik een manager ben. Dat klinkt me te zakelijk. Ik geef leiding. Daar zit zeker een zakelijke kant aan. Maar deze zakelijke termen kunnen wel misverstanden oproepen. Zeker, aspecten komen overeen, maar je kunt deze termen niet zomaar op een predikant leggen. Er is ook altijd die geestelijke kant. Zakelijk gezien is onze gemeente een miljoenenbedrijf. Maar anders dan bij een gewoon bedrijf is de kerk is niet alleen gericht op winst maken, in elk geval niet een geldelijke winst. Als we bijvoorbeeld maaltijden aanbieden in onze gebouwen, levert dat niet direct winst op, maar wel zegen.”

Samenwerken

Hoe werkt u samen met de ouderlingen-kerkrentmeester (en kerkrentmeesters) in de gemeente. Doet u wel eens mee met een vergadering van het college van kerkrentmeesters?

“Nee, niet bij de colleges zelf. Gelukkig niet, zou ik willen zeggen. Daar zitten mensen die kundig zijn en verstand hebben van zaken. Ik laat mezelf graag inlichten, maar je moet als pastor ook je grenzen kennen. Ieder heeft zijn ei-

gen bijdrage. De kerkrentmeesters hebben dat ook. Er is een college van kerkrentmeesters en daarbinnen zijn mensen die zich met verschillende specialismen bezighouden, zoals met zaalbeheer, gebouwenonderhoud en geldwerving. We hebben hier gelukkig veel financieel deskundigen. Ik vind het al een hele klus om een begroting goed te kunnen lezen. Ik ben blij met die deskundigen. Wat ik belangrijk vind is, dat wat zij bespreken wel in bredere kring aan de orde komt, zoals bij ons gebeurt in de algemene kerkenraad. Er is altijd veel ‘heen en weer’. We zijn weliswaar verschillend vanwege deskundigheid, maar ook vanwege machtsposities. Om een voorbeeld te noemen, toen een van onze gebouwen leeg stond in coronatijd kregen we de vraag van de burgerlijke gemeente of het gebouw als vaccinatie-locatie kon dienen. Zo konden we tot zegen zijn voor de gemeenschap en tegelijk leverde het de gemeente ook financieel gezien iets op. Zo zie je dat zakelijk en geestelijk vaak heel goed samen kunnen gaan.”

Geldwerving

Hoe staat u tegenover geldwerving en de rol van de predikant daarin?

“Ik houd me daar niet zo mee bezig. De actieve geldwerving is een belangrijke zaak, maar ik zie dat niet als mijn taak. Mijn ervaring is dat als ik bezig ben om de kwaliteit van de kerk te verbeteren, mensen daarop ook financieel reageren. Als mensen zich gekend, gezien en begrepen voelen, zul je dat ook in de gaven terugzien. Dat zie ik ook gebeuren in de gemeente. Bijvoorbeeld na het overlijden van iemand, waar ik als predikant in de laatste levensfase hele goede gesprekken mee hebt gehad, hoor ik dat die persoon een legaat heeft nagelaten aan de kerk, zonder dat ik daarover heb gesproken. Zoek eerst het koninkrijk, doe de dingen die gebeuren moeten en de financiële zaken komen dan wel rond, is mijn ervaring.”

Organiseren

Elke gemeentepredikant dient op zijn minst een beetje organisatiegevoelig te zijn, en kan de vertaalslag maken van geloofsvisie naar organisatie en beheer. Mee eens of niet?

“Ja, dat denk ik wel. Anders ben je aan het luchtfietsen. Als je het niet kunt vertalen is het leeg. Je moet toch wel

De Noorderkerk te 's-Gravenzande

iets van organisatietalent hebben en als je dat niet hebt moet je daar iemand voor inschakelen. Maar je moet daar wel oog voor hebben."

Idealisten en realisten

Predikanten als idealisten en kerkrentmeesters als realisten. Wat vindt u van zo'n typering?

"Ik denk dat dat misschien wel zo kan zijn. De opdracht die daaruit voortvloeit is wel om je door elkaar te laten beïnvloeden. Dan kan daar iets moois uit groeien. Het is een typering die je kunt constateren, maar het is zeker geen ideaalbeeld. Het roept op om je eigen beperkingen onder ogen te komen en er iets mee te doen."

Tot slot

Wat verwacht u van kerkrentmeesters, wat wenst u hen toe?

"Ik verwacht van hen niet anders dan van ouderlingen en diakenen: een dienende taak en de bereidheid om je door de Heer van de Kerk te laten zeggen. Ik verwacht dat ze met de mogelijkheden die ze hebben de Heer willen dienen en daarmee ook de kerk en de samenleving. En als je daarvoor soms land moet kopen of verkopen, dan is dat prima, als het maar met de goede motivatie gebeurt. Soms komen bestuurders vanuit het bedrijfsleven direct in de collegebanken terecht en dan wordt het kerkbeheer bedrijfsmatig benaderd. Ik vind het dan wel belangrijk dat men gaat inzien dat men in dienst is van de Heer en niet van het geld of het bedrijf."

KERKBALANS

Actie Kerkbalans 2022: Rol de rode loper uit!

De voorbereidingen voor de Actie Kerkbalans 2022 zijn van start gegaan. Op 15 september werd de webshop geopend, waar gemeenten hun actiematerialen kunnen bestellen. En als het goed is hebben alle gemeenten daarover – per e-mail – de gebruikelijk informatie over ontvangen. Niet ontvangen? Dan graag even melden aan info@kerkbalans.nl of via 078-6393669.

Startmoment

Markeer de start van uw Actie Kerkbalans met een officieel startmoment. Wij rollen ook voor Actie Kerkbalans 2022 de rode loper uit. Dit jaar kon door de corona-sluiting van de kerken de rode loper niet optimaal ingezet worden maar hopelijk kan dat bij de komende actie wel. Hebt u nog geen rode loper? Hij is weer bestelbaar via de webshop van www.kerkbalans.nl. Doe mee; prik een datum in de startweken vanaf 15 januari en rol uw eigen Actie Kerkbalans uit! De slogan van Actie Kerkbalans 2022 luidt ook deze keer: Geef vandaag voor de kerk van morgen. Het 'doorgeven' van de kerk aan de volgende generatie staat centraal. Hoe mooi zou het zijn als dan bijvoorbeeld een ouder en een heel jong kerklid als eerste de rode loper over gaan om dit samen te symboliseren tijdens uw startmoment!

Nodig de plaatselijke pers erbij uit en als u zelf foto's neemt, kunt u deze ook gebruiken in uw kerkblad, op uw website en op social media. Daarnaast kunt u ervoor zorgen dat op deze zondag ook de folders over de Actie Kerkbalans 2022 worden uitgedeeld of klaar liggen in de kerk.

Kalender

Op de site van Actie Kerkbalans is dit jaar de Kerkbalans kalender te downloaden. Een handig hulpmiddel bij de organisatie van de actie: u ziet in één oogopslag welke stappen in iedere maand naar aanloop van de actie genomen kunnen worden.

► Aanjaagteam Religieus Vastgoed

Tekst & Beeld Aanjaagteam Religieus Vastgoed B.V.

Religieus vastgoed is waardevol. Waardevol in alle betekenissen. In de eerste plaats natuurlijk in religieuze en emotionele zin. Maar een religieus gebouw heeft ook een architectonische en stedenbouwkundige waarde. En kerkrentmeesters kijken daarnaast naar de financiële waarde van hun vastgoed.

Meerwaarde

Vaak is het goed mogelijk religieus vastgoed meer waarde te geven. Bijvoorbeeld door een betere exploitatie. Vaak kunnen de vaste kosten omlaag en de inkomsten omhoog. Vooral een herbestemming naar wonen voor een gebouw of locatie levert vaak snel instemming op bij kerkrentmeesters. De markt voor woningbouw is immers goed, wat maakt dat gebouwen beter geëxploiteerd of herbestemd kunnen worden. Maar ook slopen van een gebouw kan leiden tot een nieuwe ontwikkeling met een goed resultaat.

Aanjaagteam Religieus Vastgoed B.V.

Het Aanjaagteam Religieus Vastgoed B.V. is opgericht door Ruud Wiersum. Ruud werkt voor verschillende type opdrachtgevers zoals vastgoedeigenaren, overheden (burgerlijke gemeente, provincie of de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed), investeerders, ontwikkelaars, corporaties, zorgaanbieders en aannemers. Hij kent zo de denk- en werkwijzen van alle kanten van de tafel.

Ruud Wiersum

Ruud is al ruim 30 jaar gespecialiseerd in complexe vastgoedvraagstukken. Als senior procesmanager werkt hij voor veel eigenaren van religieus vastgoed. Zo heeft hij al vele kerkgebouwen, pastorieën en andere religieuze gebouwen een belangrijke waardesprong gegeven. Die waardesprongen kunnen zeer substantieel zijn.

Ruud brengt eerst, in overleg met de opdrachtgever, de kansen en knelpunten zeer zorgvuldig in kaart. Vervolgens worden keuzes gemaakt. Zo werkt hij stapsgewijs toe naar een door ieder gedragen beter financieel resultaat.

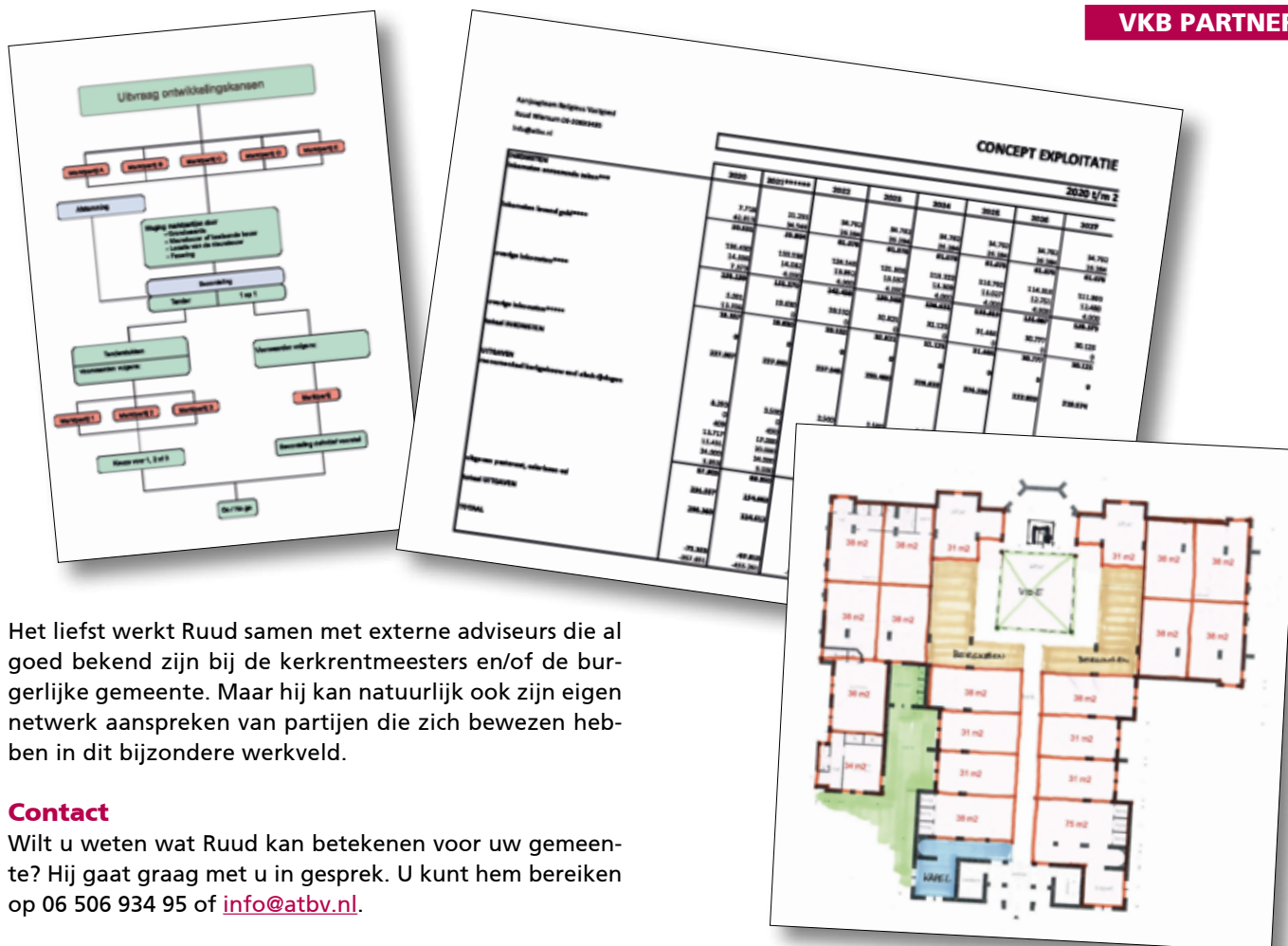
Dit gaat natuurlijk niet vanzelf. Religieus vastgoed gaat vooral over mensen en niet zozeer over stenen. Ruud is deskundig en neutraal tegelijk en dat helpt bij dit soort tactiele processen. Door zijn onafhankelijkheid kan hij helpen bij het maken van moeilijke beslissingen. Soms kan dit betekenen dat hij voor de gemeenteleden een vertrouwenspersoon is. 'Iedere opdracht is er één om helemaal voor te gaan,' is Ruud zijn credo.

Ruud neemt de gemeenteleden mee in de vastgoedtrajecten. Hij weet als geen ander wanneer hij zelf het initiatief moet nemen en wanneer hij dat over moet laten aan anderen. Hij schakelt continu tussen privaat en publiek en tussen korte en lange termijn. Het eindresultaat houdt hij altijd voor iedereen in beeld.

Type opdrachten

De opdrachten zijn altijd verschillend. Bijvoorbeeld:

- Advisering van kerkrentmeesters over welke kerk(en) in gebruik moeten blijven, en welke niet;
- Het verzorgen van een traject van herbestemming en verkoop van het vastgoed;
- Advisering over betere exploitatie van de gebouwen;
- Het inzichtelijk maken van de financiële situatie van vastgoed over 5, 10, 15 en 20 jaar;
- Het doen van subsidieaanvragen;
- Het geven van een 'second opinion' op bestaande adviezen.

Het liefst werkt Ruud samen met externe adviseurs die al goed bekend zijn bij de kerkrentmeesters en/of de burgerlijke gemeente. Maar hij kan natuurlijk ook zijn eigen netwerk aanspreken van partijen die zich bewezen hebben in dit bijzondere werkveld.

Contact

Wilt u weten wat Ruud kan betekenen voor uw gemeente? Hij gaat graag met u in gesprek. U kunt hem bereiken op 06 506 934 95 of info@atbv.nl.

► www.atbv.nl

► Silas Groep

Partner van kerken

Silas Groep
Partner van kerken

Tekst & Beeld Silas Groep

De Silas Groep is partner van de VKB. "Daar zijn wij blij mee, we ervaren dit partnerschap als een erkenning voor ons werk voor de kerken," aldus Gijsbert Geluk, directeur van de Silas Groep, waaronder de stichtingen KKA, KKG en KKG Adviseurs vallen. Het sluit helemaal aan bij het motto van de Silas Groep: Partner van kerken. Geluk: "Wij willen kerken helpen en ondersteunen om de (financiële) continuïteit meer te borgen. Winstmaximalisatie is niet ons doel, wel willen we zoveel mogelijk geld bij en binnen de kerk houden."

Hoe doet de Silas Groep dat?

De stichtingen binnen de Silas Groep ondersteunen kerken, elk op hun eigen manier en met de kennis en ervaring die zij hebben op het gebied van (financiële) administratie en kerkelijk vastgoed. Zij trekken met de geloofsgemeenschappen op en kijken samen naar wat de kerken nodig hebben. Welke vragen en mogelijkheden zijn er, wat speelt er vandaag en wat in de toekomst? Zoals Silas een helper was van Paulus, zo ondersteunt de Silas Groep kerken. Zodat de kerken zich kunnen concentreren op hun missie: getuigen van Jezus Christus.

Geen twee geloofsgemeenschappen zijn gelijk. De Silas Groep levert daarom maatwerk. Uit de vele diensten die de

stichtingen leveren, bepalen zij samen met de gemeente waar zij het beste mee geholpen zijn. Een aantal voorbeelden.

Zorgeloos administreren

Het Kantoor der Kerkelijke Administraties (KKA) is al vele jaren Twinfield-dealer voor kerkelijk Nederland. Twinfield betekent zorgeloos, snel en efficiënt online boekhouden. Het programma Basecone (scannen en herkennen) kan gekoppeld worden aan Twinfield. Hiermee kunnen eenvoudig en snel alle facturen, bonnetjes en documenten aangeleverd en verwerkt worden in de administratie. Er zijn nog meer koppelingen mogelijk, zoals met LRP, het LedenRegistratiesysteem van de PKN. Ook wordt ►

het standaardrekeningschema van FRIS (het Financieel Rapportage- en InformatieSysteem van de PKN) standaard meegeleverd bij het aanmaken van de administratie.

Veiligheid is en blijft zeer belangrijk. Daarom wordt het programma continu doorontwikkeld, ook op het gebied van nieuwe functionaliteiten en eisen die gesteld worden aan de verwerking van alle gegevens.

Kerken kunnen zelf bepalen welke werkzaamheden zij zelf doen en welke zij uitbesteden aan KKA. Tijdens kantooruren kunnen zij gebruikmaken van de telefonische helpdesk.

Naast de financiële administratie verzorgt KKA voor veel kerken ook de salarisadministratie, traktementsberekeningen en begraafplaatsenadministratie (BAM). In BAM kunnen diverse gegevens vastgelegd worden, facturen worden verzonden en er is een koppeling met Twinfield mogelijk.

Ook stelt KKA begrotingen en jaarrekeningen op, geven zij deskundig advies over verzekeringen en bieden ondersteuning bij ziekte of vacatures op het kerkelijk bureau.

Aankoop, verkoop en beheer agrarische grond

De rentmeesters van het Kantoor der Kerkelijke Goederen (KKG) zijn thuis in de wereld van duurzaam grondbeleid. Zij weten wat er speelt in de agrarische wereld en houden alle ontwikkelingen bij. Met grond worden goede en inflatiebestendige rendementen gehaald, in tegenstelling tot het rendement op het vermogen op een spaarrekening. Daarnaast zijn de risico's zeer beperkt. Grond levert nu vrijwel altijd meer direct cashrendement op dan een rentedragende belegging. Daarnaast was de waardeontwikkeling de afgelopen decennia heel interessant voor de agrarische makelaardij. Dat is een reden waarom grond als belegging weer in de belangstelling staat en een goede reden kan zijn om juist nu grond te kopen.

Wanneer een kerk overweegt om agrarisch vastgoed aan te kopen, is het zeer aan te raden advies in te winnen bij de rentmeesters van KKG. Zij krijgen regelmatig grond aangeboden en hebben goed zicht op de beschikbaarheid en de mogelijkheden. Zij bemiddelen en begeleiden het gehele traject, van taxatie tot en met het tekenen van de overeenkomsten. Op dit moment beheren de rentmeesters voor ruim 500

colleges van kerkrentmeesters en diakenen en een aantal stichtingen ruim 14.500 hectare agrarisch vastgoed. Zij staan altijd ten dienste van de plaatselijke kerken en zijn erop gericht om optimaal rendement voor hen te behalen.

Taxatie, aan- en verkoop en beheer kerkelijke gebouwen

De rentmeesters houden zich ook bezig met taxatie en de aankoop, verkoop en het beheer van kerkelijk onroerend goed, zoals pastorieën, verenigingsgebouwen, kantoorpanden of woningen.

KKG beheert circa 450 panden namens kerken en gelieerde organisaties. Werkzaamheden die daarbij horen zijn het voeren van het dagelijkse beheer, incasseren van huren, debiteurenbewaking, het opstellen van contracten, controleren en betalen van vaste lasten.

Wat te doen met het kerkgebouw?

Het bezit van kerkelijk onroerend goed kan ingewikkelde vragen opleveren. Sluiten de kerkgebouwen nog aan op de wijze waarop u kerk wilt zijn? Zijn alle kerkgebouwen nodig voor zondagse vieringen? Er komen minder mensen in de kerk, er zijn minder vrijwilligers, de financiële situatie kan dan snel veranderen. Besluitvorming hierover roept al gauw emotie op. KKG Adviseurs biedt de helpende hand.

Soms is verkoop, een alternatieve bestemming of ontwikkeling van vastgoed een oplossing. KKG Adviseurs adviseert en kan de geloofsgemeenschap veel werk uit handen nemen. Zij hebben jarenlange ervaring en zijn deskundig, zowel op vastgoedgebied als in de kerkelijke wereld. Zij kijken met een objectieve en frisse blik naar de situatie, met als enige doel: zorgen dat de beste keuze voor de kerk gemaakt wordt. De kerk beslist uiteraard uiteindelijk wat er gaat gebeuren. Zeker is dat het een weloverwogen keuze is en dat de rentmeesters van KKG Adviseurs elke kerk hier graag bij helpen.

Zomaar een aantal voorbeelden van wat de Silas Groep als partner van kerken vóór kerken doet. Wilt u weten wat zij voor uw kerk kunnen betekenen? Neem vrijblijvend contact op of kijk op onze website.

► www.silasgroep.nl

CARTOONSENZO.NL

"SAMEN, OUDE EN NIEUWE KERKEN, ZIJN WE DE KERK VAN DE TOEKOMST."

schaapsound

**COMPLETE
KERK-TV
BEDIENING
OP EEN TABLET**

NIEUW!

Meerdere camera's en
streams mogelijk.

Neem contact op voor meer informatie.

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA

Zwolle | Ridderkerk | Roermond

www.schaapsound.nl

VKB-collega Adam van Bergeijk rondde in juni 2021 een master wijsbegeerte af aan de Universiteit Antwerpen. Het onderwerp van zijn masterscriptie: loyaliteit. Hij schrijft een serie reflecties bij kerkrentmeesterlijke taken. Voor de filosofisch ingestelde lezers.

Solidariteit

Tekst Adam van Bergeijk **Beeld** Pixabay

In een tijd waarin we én op elkaar aangewezen zijn én we onafhankelijk willen zijn, is het goed om het eens over solidariteit te hebben. Wat verstaan we daaronder, moeten we met iedereen solidair zijn of hebben we ook iets te kiezen?

We zijn aangewezen op anderen voor ons sociale bestaan, werk, onderwijs en voor de politiek. Ook als het om geloven gaat, kunnen mensen zich maar moeilijk voorstellen om als gelovende eenling door het leven te gaan. Als mensen afhankelijk zijn van elkaar, ligt het voor de hand dat wederzijdse diensten aan elkaar worden bewezen zonder dat nut en noodzaak een beperkende factor zijn. Als we betrokkenheid of solidariteit langs de meetlat van nut en noodzaak leggen, dan benaderen we de ander instrumenteel. Een van de beroemde categorische imperatieven van Immanuel Kant luidt dat we de ander niet louter als middel mogen beschouwen.

Solidariteit als deugd

Naast instrumentele ethiek is er ook deugdedethiek. De deugdedethiek zegt ons hetgeen in zichzelf goed of nastrevenswaardig is, moet worden gedaan. Zoals bijvoorbeeld rechtvaardigheid. Wie is daar nu op tegen? Zo kan ook solidariteit worden benaderd. Solidariteit is goed, dus wat in dat programma past, dat is ook goed. Veel mensen vonden de uitspraak *'Wir schaffen das'* van Angela Merkel een groteske uiting van solidariteit. In de debatten en discussies die daarop volgden, stond het concept solidariteit veelal centraal. Er zijn ontwikkelingen te bespeuren die afbreuk doen aan solidariteit, zoals de flexibilisering. Als ook het vrijwilligerswerk, zoals we het werken in de kerk meestal beschouwen, flexibel wordt ingevuld dan heeft die ontwikkeling gevolgen voor solidariteit. Als een vrijwilligerstaak door mij wordt gezien als louter mijn hang naar bijvoorbeeld zelfverwerkelijking kan het gunstig effect hebben voor de gemeenschap. Tegelijkertijd ben ik daarmee mijn eigen project aan het verwezenlijken. Mogelijk verdwijnt daarmee solidariteit langzaam maar zeker naar de rand van mijn gezichtsveld. Aan de andere kant is het niet mogelijk om met de gehele wereldbevolking solidair te zijn. Die beperking van draagkracht geldt als bescherming.

Solidariteit als plicht

Solidariteit als plicht klinkt al veel minder vrijblijvend. Want, ten behoeve van wie of van wat moeten we deze plicht ver-

vullen? Ergens bij horen, zoals wij bij een geloofsgemeenschap behoren, brengt specifieke verplichtingen met zich mee. De gemeenschap brengt ons iets en vraagt ons om bepaalde offers, inzet en beschikbaarheid. Leden dragen bij aan het geheel van de gemeente, ieder op een eigen manier.

Er is een plaatselijke gemeenschap van gelovigen en er zijn wereldwijd talloze geloofsgenoten. Diakenen en kerkrentmeesters stemmen hun collecterooster mede op basis hiervan op. Het brengt ons bij de kern van solidariteit: aan wie ben je solidair en waaruit blijkt dat? Immers, inzet van mensen en middelen is niet oneindig. Solidariteit is (en blijft!) een moreel dilemma. Voortdurend is er de afweging tussen specifieke solidariteit met jouw eigen gemeenschap, waar die ook uit bestaat, en tussen universele plichten zoals rechtvaardigheid. De weduwe, de wees en de vreemdeling zijn niet alleen binnen jouw poorten, maar ook elders in de wereld.

Geen sluitend antwoord

Over het onderwerp solidariteit spreken betekent dus automatisch discussie. Niet in de zin van gelijk en ongelijk, maar het noodzakelijke spreken over hetgeen we met elkaar belangrijk vinden. Stapje voor stapje met elkaar verken, bespreken om soms te worden gevolgd door besluiten. Dat betekent ook dat kritische stemmen gehoord moeten worden. Inzet en (financiële) middelen zijn eindig. Dat betekent dat we in de gemeente met elkaar mogen spreken over hetgeen wij belangrijk vinden. Ieder met zijn of haar eigen motivatie, drijfveer of gevoel. Dat spreken is een voortdurend proces en kan diverse doelen dienen. Zo'n gesprek of discussie kan moeilijk zijn. Het gaat er in de kern om wat we belangrijk vinden en wat het goede leven is. Daar is per definitie geen sluitend antwoord op te formuleren. Er blijven dilemma's en dat is kenmerkend voor ethiek. Daar komt nog bij dat een crisis, zoals ook de coronacrisis, menselijke karakters van aard en richting kan veranderen. Karaktereigenschappen kunnen in een crisis, welke crisis dan ook, aanzwellen of afzakken. Het is een goed streven om de onderlinge verbondenheid of solidariteit als plicht en als deugd te

zien. Allereerst en allermeeft dichtbij, in de gemeente of wijk en daarna 'verder weg'. Het is een reden voor een goed gesprek waarbij er ruimte is voor allerlei inbreng.

Sprekend over specifieke verantwoordelijkheid

Solidariteit in een (wijk)gemeente kan worden ingevuld door een goed gesprek over de rol van vrijwilligerswerk. Als vrijwilliger mag je zeker je eigen doelen hebben, maar het is tegelijkertijd nuttig en dient de gemeente als geheel. Die bijdrage kan onderwerp van het periodieke gesprek zijn tussen kerkrentmeesters en vrijwilligers die werkzaam zijn op het gebied van kerkrentmeesterlijk beheer. Verder zijn gemeenten met wijkgemeenten ook aan de slag met het onderwerp solidariteit, soms zonder het woord zelf te gebruiken. In een tijd waarin de vanzelfsprekendheid van gestage inkomsten onder druk staat (voorzichtig uitgedrukt), is het goed om het onderlinge gesprek te voeren over de specifieke verantwoordelijkheid die we hebben voor andere wijkgemeenten in onze gemeente. Als de nood hoger ligt, wordt de taal plots ook concreter en minder subtiel. Dan heet het: 'wat mag presentie als gemeente van Christus in die specifieke wijk ons kosten'. Kosten zijn dan weer uit te splitsen in mensen en financiële middelen.

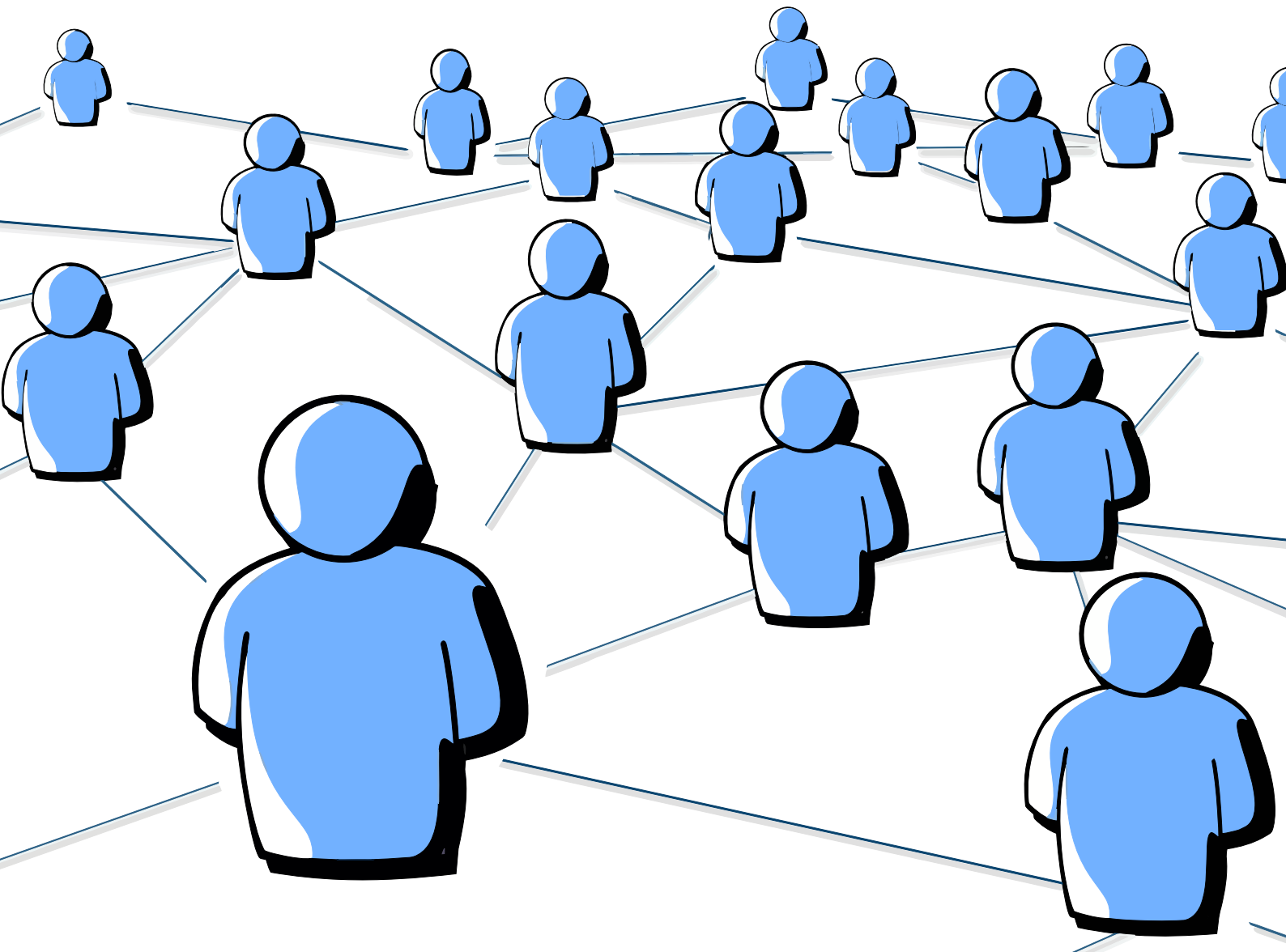
Inspiratie

We vatten samen en ronden af. Solidariteit is het beginsel waarmee we onderlinge verbondenheid vormgeven.

Solidariteit is zowel plicht als deugd, waarbij ervoor wordt gewaakt dat mensen niet buiten de boot vallen. Dit zijn onderwerpen die niet periodiek op een agenda staan, maar sluimeren onder de oppervlakte maar wel degelijk worden gevoeld. Het is hier niet de plaats en de ruimte om dit verder te bespreken, maar de omgang met minderheden, van welke aard dan ook, kan ook deel zijn van de invulling van solidariteit. Het komt erop aan wat wij onder het goede leven scharen. We hebben als gelovigen meer dan voldoende bronnen en aansprekende figuren uit de Bijbel maar ook uit kunst, cultuur en literatuur om ons te laten inspireren.

De Barmhartige Samaritaan is een bijzondere vertolker van medemenselijkheid. De universele plicht ('je medemens in nood helpen') en deugd ('het is goed om iemand te helpen') stijgen uit boven de culturele beperkingen ('die hoort niet bij ons').

Solidariteit is een houding die ons bepaalt bij hetgeen belangrijk wordt geacht als gemeenschap. Binnen die gemeenschap mogen we onze stem laten horen over hetgeen wij belangrijk vinden om daarmee bij te dragen aan die gemeenschap. In een tijd waarin veel vloeibaar lijkt te zijn, is het goed om bepaalde levensankers te hebben waarop we kunnen vertrouwen. Het besef dat solidariteit een deel is van het goede leven is een groot goed.

Uit het bestuur

Het bestuur kwam op 6 september en 17 september (strategisch beraad) bijeen. Voor het eerst sinds november 2020 gebeurde dat weer fysiek. Er waren 6 september al diverse documenten aan de orde, die ook van belang waren voor een samenhangend strategisch beraad dat het bestuur op 17 september hield.

De samenstelling van de bureau-formatie vanaf 2022 na pensionering van Aarnoudse en Van Rijssen, de nadere profilering van de VKB naar jongere kerkrentmeesters zonder de oudere te kort te doen, de financiële ontwikkeling van de vereniging, de samenwerking met andere partijen, het ontwikkelen van een nieuw beleidsplan 2023-2027: het zijn zaken die met elkaar samenhangen.

Samenwerking DO en VKB

Het bestuur nam kennis van de notitie van de directeur over de stand van zaken rond de uitwerking van de samenwerking. Op diverse thema's is progressie geboekt. Kortom: er moeten richting het einde van het jaar genoeg stukken op het bord staan om die in een samenwerkingsovereenkomst te vervatten.

Pro-actief kerkbeheer-onderzoek

Het bestuur nam kennis van het plan van aanpak, inclusief het bericht dat directieraadslid van de dienstenorganisatie, ds. Goedhart, heeft aangegeven te willen aanhaken bij de tien gemeenten, als zij dat willen. Het bestuur keurde het plan van aanpak goed, met kanttekening dat de communicatie over de deelname van kerkenraden heel zorgvuldig moet zijn. Gemeenten moeten geen druk ervaren, en de deelname van kerkrentmeesters moet niet afhankelijk worden van de deelname van kerkenraden. Ondertussen heeft het bestuur wel de overtuiging dat het colleges goed zal doen als ze overstappen op pro-actief kerkbeheer, en samen met hun kerkenraden wat verder de toekomst in durven kijken.

Stukken voor ledenraad 18 december

De vernieuwde statuten zijn 2 september bij de notaris gepasseerd. Er werden in het bestuur een aantal wijzigingen van het Huishoudelijk Reglement vastgesteld die aan de ledenraad van 18 december zullen worden voorgelegd. Het betreft een regeling rond de financiën van de Afdelingen en een verheldering van de wijze van voordragen van bestuurs-

leden vanuit de Afdelingen. Daarnaast zal een document waarin criteria voor de toekenning van een erelidmaatschap aan de ledenraad van 18 december worden voorgelegd.

Redactieraad Kerkbeheer

Mevrouw Yvonne Teitsma zal mevrouw Mirjam Nieboer opvolgen als redactieraadslid *Kerkbeheer* en als vertegenwoordiger van de VKB in de RPG. Ook de heer Riemersma zal stoppen als redactieraadslid. Het bestuur zal ook voor hem een opvolger zoeken.

Voortgang rond orgels en begraafplaatsen

Er is voortgang geboekt rond de kwestie op welke manier invulling kan worden gegeven aan het kerkordelijke voorschrift dat bij aanpassingen aan een orgel er deskundig advies verplicht is. Naar aanleiding van een advies van het Generale College voor de Kerkorde (GCKO) zullen de directeur van de VKB en de voorzitter van het Generaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (GCBB) een voorstel maken ter nadere omschrijving. Ook lijkt het Certificerings Instituut voor Orgeladviseurs (CIVO) meer en meer draagvlak te krijgen als instantie die de betreffende adviseurs zal certificeren.

Ten aanzien van de grafrechten is met het GCBB overeen gekomen dat er voor begraafplaatsen die in concurrentie verkeren een dispensatieregeling zal komen.

Expertmeetings

Dit najaar werden er drie inhoudelijke expertmeetings door de VKB georganiseerd. Over 'geldwerving', 'de toekomst van de pastorie' en 'de ontwikkeling van het pastorale beroep'. Van de drie startnotities werd door het bestuur met veel interesse kennis genomen. Doel van deze expertmeetings is om de VKB en samenwerkende partijen materiaal te geven om bij belangenbehartiging en dienstverlening mogelijk het beleid te vernieuwen en aan te scherpen. De thema's zijn actueel en komen zeker de aankomende tijd terug in het werk van de VKB.

Uit de regio

Tekst Adam van Bergeijk

Na een zomerstop starten er voor kerkrentmeesters weer allerlei bijeenkomsten, ontmoetingen en trainingsavonden. De genoemde data zijn vermeld in de agenda op de website www.kerkrentmeester.nl en daarbij zijn ook de aanmeldmogelijkheden weergegeven.

In **Friesland** komen kerkrentmeesters in de gemeente De Waadhoeke op 7 oktober bijeen om te spreken over kerkrentmeesterlijk beheer. De kerkrentmeesters uit de 15 gemeenten in De Waadhoeke hebben inmiddels een uitnodiging ontvangen.

In **Noord-Brabant en Limburg** heeft een aantal kerkrentmeesters van kwetsbare gemeenten zich gebogen over hun plaatselijke situatie. Hoewel iedere gemeente anders is, waren er parallellen te trekken: vooral het kader (vrijwilligers, leden van de kerkenraad) blijkt te ontbreken. Met elkaar werd gesproken over de wijze waarop hiermee kan worden omgegaan. Classispredikant ds. Marco Luijk, Gerrit Westerveld en Adam van Bergeijk leidden de gesprekken. De drie werkavonden vonden online plaats, in september. De online-omgeving reduceerde de reistijd en bleek voor de deelnemers geen enkele beperking.

In **Utrecht** heeft Kees van Tilborg op 20 september een cursus begraafplaatsen-beheer verzorgd. Kees van Tilborg geldt als deskundige op het gebied van begraafplaatsen-beheer en niet minder dan veertig personen namen deel aan de cursus en kregen antwoorden op hun vragen.

In de regio **Groningen en Drenthe** gaan de online ontmoetingen onverminderd door. Hoewel er weer fysiek kan worden samengekomen, zijn de online ontmoetingen een blijvertje. De duur van de ontmoeting (een uur en een kwartier), de reistijd (nihil) en de effectiviteit (hoog) zijn goede bestanddelen. Luit Spijk en Adam van Bergeijk hebben een planning voor het komende halfjaar gemaakt waarbij kerkrentmeesters in elke ring digitaal de kans krijgen anderen te ontmoeten en plaatselijk voordeel te behalen.

In **Zuid-Holland** vond op 27 september een avond over ICT-mogelijkheden na corona plaats. In november zal een avond volgen over samenwerking in de regio. Kerkrentmeesters in Zuid-Holland zullen hiervoor nog een uitnodiging ontvangen.

Ook in **Noord-Holland** zullen een drietal werkavonden zullen worden georganiseerd. Op moment van schrijven worden voorbereidingen getroffen om hiermee in november te starten. De digitale cursus over beheer en onderhoud van monumentaal interieur op 15 september is zeer gewaardeerd. Deelnemende kerkrentmeesters konden al hun vragen over interieurbeheer en -verzorging stellen aan Margriet Hage. Zij geldt als deskundige op het gebied van beheer en onderhoud van monumentaal interieur.

In de Afdeling **Delta** kwamen kerkrentmeesters in de Hoeksche Waard fysiek bijeen in De Open Hof in Oud-

Beijerland. Na de online-bijeenkomst van enige tijd terug, vond men het fijn om op 14 september elkaar te zien. Er werd gesproken over rendement op vermogen, ventilatie in de kerk en NEN3140.

Overijssel en Flevoland bereiden momenteel een programma voor van bijeenkomsten, cursussen en ontmoetingen. Als vervolg op een eerdere kennis-bijeenkomst wordt er een dagdeel voorbereid ten behoeve van colleges in grotere gemeenten. Verder bezocht het bestuur van de Afdeling een college van kerkrentmeesters in de regio.

In **Gelderland** is er voor kerkrentmeesters in Ede en omgeving een ontmoeting georganiseerd. Deze ontmoeting heeft eerder plaatsgevonden in een zaalruimte in Ede, maar werd nu online gehouden. Daarnaast spant het bestuur zich in om kleine gemeenten in de regio te helpen op het gebied van samenwerking. Daarbij wordt samengewerkt met beide classispredikanten.

Nieuwe cursusreeks: cursus beheer en onderhoud van monumentaal interieur en cursus veiligheid

Tenslotte wordt geattendeerd op de nieuwe cursusreeks. In elke regio vinden cursussen plaats, op digitale wijze. Een cursus betreft het onderhoud en beheer van monumentaal interieur. Margriet Hage van Hage Advies (en ook VKB-partner) toont in een video aan kerkrentmeesters en beheerders welke aandacht er vereist is voor een monumentaal interieur. Na deze informatieve video gaat zij in op theorie waarna er gelegenheid is voor het stellen van vragen. De cursusreeks is gestart in Noord-Holland op 15 september en gaat het hele land door tot aan 8 december in Noord-Brabant en Limburg. Kerkrentmeesters ontvangen per regio een uitnodiging of kijken in de agenda op www.kerkrentmeester.nl, waar ook kan worden aangemeld.

Dirk Bok, van DB Arboadvies, verzorgt het andere deel van de cursusreeks. Hij is veiligheidskundige en neemt deelnemers mee in een (digitale) rondgang door een kerk. Hierna gaat Dirk Bok in op de theorie en de beginselen van veiligheid in de kerk. Het gaat dan over toegang, veilig werken in en om de kerk en wet- en regelgeving. Deelnemers krijgen volop gelegenheid voor het stellen van vragen. Dit deel van de cursusreeks is gestart op 5 oktober en eindigt op 14 december in Gelderland. Kerkrentmeesters ontvangen per regio een uitnodiging of kijken in de agenda op de VKB website, waar ook kan worden aangemeld.

Meer informatie over alle bijeenkomsten, ontmoetingen en cursussen: www.kerkrentmeester.nl/agenda.

Lente in de kerk

Impressie van nieuwe en hoopvolle bewegingen

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** PG Hilversum, Unsplash, PR

Dominee René van Loon heeft zijn studieverlof gebruikt om een heel aantal kerkelijke initiatieven op te zoeken die er succesvol uitzagen en daarover na te denken. Er zijn dominees die minder interessante dingen doen tijdens hun studieverlof, lijkt me. Nu zal hij ongetwijfeld tegen het woord 'succesvol' het nodige inbrengen, als zijnde te 'werelds'.

Hoop tegenover krimp

Het verslag van zijn bevindingen – wat zijn de formules en factoren die spelen, hoe kun je het geestelijk duiden – heeft hij vervat in persoonlijke impressies. Het is geen wetenschappelijke studie, maar een aanstekelijk leesbaar verhaal. Het is als boek uitgegeven bij KokBoekencentrum onder de titel *Lente in de kerk. Impressie van nieuwe en hoopvolle bewegingen*. Het woord 'hoopvol' is eerder leidend dan 'succesvol'. Succes is gebaseerd op ons handelen. Hoop strekt zich uit naar Gods handelen.

Dominee
René van Loon

Het is een inspirerend boek dat ons leidt langs 8 hoofdstukken, waarin steeds een opmerkelijk kerkelijk initiatief wordt gepresenteerd. Waarom opmerkelijk? Omdat we in Nederland en Europa gewend raken aan neerwaartse verhalen, waar het om de kerk gaat, weliswaar nog een beetje gecamoufleerd door verplaatsing van gelovigen van gevestigde naar charismatische kerken, en door het geboorteoerschot in de traditionele kerkgemeenschappen, maar *overall* lijkt er inmiddels nog weinig aantrekkingskracht van het christendom op de seculiere meerderheid van onze bevolking uit te gaan. De kerk verkeert in krimp, de Protetantse Kerk en de Rooms-katholieke Kerk

in het bijzonder. Je kunt zeggen: die kerken waren al voor een groot gedeelte verwaterd, dus zoveel missen we daar niet aan, maar dan onderken je niet het onderliggend probleem. De vertolking van het Evangelie en het samen voorleven in een kerk van het Evangelie, zodat er mensen door getrokken worden, is razend moeilijk.

Reis langs bloeiende kerkplekken

Van Loon is eerst op bezoek geweest bij diverse nieuwe initiatieven, pioniersplekken, nieuwe gemeenten. Daarna komen een aantal langer bestaande gemeenten voor het voetlicht, die een soort 'wedergeboorte' hebben meegeemaakt, weer tot bloei gekomen, zowel qua activiteiten als qua aantal deelnemers. Ook betreft Van Loon de aanwezigheid van vele internationale en migrantenkerken bij zijn rondgang. Wat betekenen deze één miljoen christenen in ons land als het gaat om de levendheid van de kerk? Ook wijdt Van Loon aandacht aan Engeland 'dat al lange tijd een gidsland is voor missionair werk en kerkgroei'. Wat speelt daar, zijn er nieuwe trends te verwachten?

In de hoofdstukken 6 tot en met 8 komen we dan bij de reflectie. Wat is nu het onderlinge verband van deze hoopvolle kerkinitiatieven? Wat kunnen zij van elkaar en wat kunnen anderen van hen leren? Tegelijk: hoe is het inderdaad nu met de aarde gesteld waarin het zaad terecht moet komen. Ik herken wel de situatie (was ook jaren 'buitendominee' in het Rotterdamse industrie- en havengebied en als geestelijk verzorger bij justitie en in de GGZ in de grote steden van ons land) dat er inmiddels een nieuwe generatie is die niet meer behept is met afkeer van kerk en christendom. Mensen vinden het wel grappig om 'nu eens met een echte dominee' te praten. En er is een leegte en een behoefte aan diepere 'zingeving', zo noem ik het nu toch ook maar, die zeker aanwezig is. Maar dat is nog wat anders dan dat men massaal geïnteresseerd is in toetreding tot een christelijk leven. Het zijn vandaag de Alain de Bottons die volle zalen met niet-christelijke zoekers trekken, en niet meer de Billy Grahams (naar wie overigens in ons land ook hoofdzakelijk kerkmensen toe kwamen). In het laatste hoofdstuk maakt dominee Van Loon de balans op. Welke lijnen zijn er vanuit de getekende ervaringen te schetsen naar de toekomst? Van Loon is optimistisch. Niet omdat hij de tijd wel vindt meevallen, maar omdat hij veel

verwacht van God en van de Heilige Geest, maar dan ook van de veranderbereidheid en de inzet van plukjes christenen die oog hebben voor een mogelijke lente in de kerk.

De tien punten van 'Lente in de kerk'

In het achste hoofdstuk *Geef de lente de ruimte!* vind je de onderstaande tien aanbevelingen die worden uitgewerkt:

1. Alleen God kan groei en bloei geven, dus alles wordt gedragen door gebed.
2. Er is een omslag nodig van doemdenken naar verwachtingsvol denken.
3. Er is dringend een liturgietransitie nodig.
4. Nederlandse christenen en christenmigranten moeten meer samen optrekken.
5. Zet alle mogelijke middelen in om de lente aan te wakkeren.
6. Laat woord en daad hand in hand gaan.
7. Maak van kerkgebouwen goede visitekaartjes.
8. Geef zoekers en nieuw-gelovigen veel meer aandacht.
9. Ga als kerken vaker de markt op van zingeving en levenskunst.
10. Denk vanuit de eenheid, oefen jezelf in liefde voor de hele kerk.

Neem en lees

Het boek dat dominee René van Loon geschreven heeft is goed om te lezen voor vele typen gemeenten binnen onze Protestantse Kerk, denk ik. Wij hebben in de breedte van de kerk te maken met de vraag hoe we ons hebben te verhouden tot onze niet-kerkelijke omgeving, maar ook hoe mensen in de drukte van het leven (banen, zaken, relaties, kinderen, sporten) juist bij een kerk en bij het christelijk geloof aanknopingspunten zouden kunnen vinden voor een gezegend en vruchtbaar bestaan. Wat helpt hen wel en wat niet om over de drempel te komen, zonder dat we vervallen in het sjabloon: 'u vraagt en wij draaien'? In die

zin is de kerk geen religieus zingevingsservicecentrum, maar een gemeenschap die geleid wordt door de Stem van de Goede Herder.

Neem en lees en laat u inspireren voor uw eigen lokale situatie, samen met uw kerkenraad en gemeente. Aan het eind staan voor elk hoofdstuk ook gespreksvragen opgenomen. Het boek is dus nadrukkelijk bedoeld om met elkaar te bespreken.

René van Loon (2020). Lente in de kerk. Impressie van nieuwe en hoopvolle bewegingen. KokBoekencentrum, ISBN 978 90 435 3370 6, 222 pagina's, €17,99.

■ FIM stelt schriftelijke vragen aan de tweede kamer over de SIM

Namens de gehele monumentensector maakt de Federatie Instandhouding Monumenten zich grote zorgen over de toenemende tekorten op de SIM. De SIM vormt de basis van het financiële monumentenbestel in Nederland: door goed onderhoud blijven de bouwkundige staat van rijksmonumenten en de investeringen van het rijk en de particulieren uit de afgelopen decennia geborgd. De minister van OCW geeft in haar brief van 8 juli jongstleden weliswaar een doordachte uitleg van het tekort, maar daarmee is het probleem niet opgelost. Structureel is

er een tekort van 20 miljoen euro per jaar. Over 2021 is het tekort zelfs meer dan 41 miljoen euro!

Op 24 september stond er een schriftelijk overleg gepland over de evaluatie van de SIM en de beleidsreactie van de minister daarop. De FIM heeft een aantal vragen gestuurd naar de Kamerleden van de vaste commissie van OCW. In een notendop is dit het pleidooi: om eenmalig extra middelen vrij te maken om de overvraag van 2021 te compenseren. Met een extra incidenteel budget voor 2021 van 20 miljoen euro krijgen waar-

schijnlijk 75% (150 van de 190) van de afgewezen monumenten alsnog een toewijzing, waaronder veel kerken, groene monumenten en iconische wederopbouwgebouwen. Daarnaast roepen zij de minister op om met spoed de SIM-aanvraagronde 2022 beter te faciliteren, zodat er volgend jaar minder afwijzingen om budgettaire redenen zullen zijn.

Kijk voor de vragen die de FIM aan de kamer heeft gesteld op www.fimnederland.nl/actualiteit/fim-stelt-schriftelijke-vragen-aan-de-tweede-kamer-over-de-sim/.

■ Het Grote Bavoboek: vijf eeuwen Grote of St.-Bavokerk in Haarlem

Sinds kort is bij uitgeverij W Books het Grote Bavoboek verschenen: vijf eeuwen Grote of St.-Bavokerk in Haarlem.

25 september 1520: met de nodige precisie wordt het vergulde kruis op de vieringtoren van de Bavo geplaatst, 78 meter boven de grond. De kerk is nu officieel 'af', ook al zou er nog veel aan gebouwd, verbouwd en gerestaureerd worden.

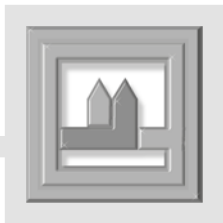
Dit boek beschrijft de geschiedenis van de Bavo, de maatschappelijke, religieuze en culturele betekenis van de kerk voor de stad Haarlem, het interieur, de glazen, het wereldberoemde orgel, de 'grote restauratie' door voornamelijk Pierre Cuypers en nog veel meer aspecten die de Bavo tot een van de mooiste gotische kerken van ons land maken.

Om alle kennis te bundelen heeft de Vereniging Vrienden van de Grote of St.-Bavokerk een team van specialisten samengesteld: bouw-, kunst- en architectuurhistorici, archeologen, muziekdeskundigen en natuurlijk ook rondleiders die bij de kerk betrokken zijn – kenners bij uitstek. Hun teksten, samen met historisch beeldmateriaal en speciaal vervaardigde foto's en 3D-tekeningen, bieden gedetailleerd inzicht in de rijke geschiedenis van de Bavo.

Tot 25 december 2021 is het boek te verkrijgen tegen de introductieprijs van €39,95.

Koen Vermeij e.a. (red.) (2021). *Het Grote Bavoboek | Vijf eeuwen Grote of St. - Bavokerk in Haarlem*. W Books, ISBN 978 94 625 8419 8, 528 pagina's, €39,95 (vanaf 26 december 2021 €49,95).

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Elbertus van Dam, Alphen
aan den Rijn-Oudshoorn/
Ridderveld, 42 jaar organist

Gerrit van de Hoef, Renswoude-
Ederveen, circa 50 jaar di-
aken – lid commissie van
beheer/kerkrentmeester

*E. van Dam, Alphen aan den
Rijn-Oudshoorn/Ridderveld*

M.L. Hemstede-Eggink, Almelo

GOUD

toegekend aan:

Gerard van Norel, Akkrum,
40 jaar organist

Rudolph André Buitink, Gouda,
40 jaar organist/pianist

*G. van de Hoef,
Renswoude-Ederveen*

J. Ploeg, Voorburg

ZILVER

toegekend aan:

Martha Louise Hemstede-Eggink,
Almelo, 23 jaar administratief mede-
werker en hoofd kerkelijk bureau

BRONS

toegekend aan:

Jozinus Ploeg, Voorburg,
circa 18 jaar koster

G. van Norel, Akkrum

H.B. Langenkamp, Goor

EREPENNING

toegekend aan:

Andries Riemersma, Burum/
Munnekezijl/Warfstermolen,
73 jaar organist

Sake Kuipers en Tietje Kuipers-
Slagter, Burum/Munnekezijl/
Warfstermolen, ruim 40 jaar koster

Hendrik B. Langenkamp,
Goor, circa 50 jaar organist

Cornelis B. van der Sluijs,
Goor, circa 50 jaar organist

R.A. Buitink, Gouda

C.B. van der Sluis, Goor

OVERIGE ONDERSCHIEDINGEN

toegekend aan:

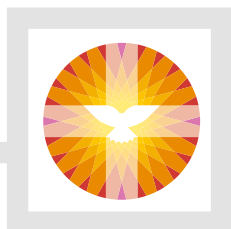
Jan Biemond, Kaag, 60 jaar organist

*A. Riemersma, T. Kuipers-Slagter en S. Kuipers,
Burum/Munnekezijl/Warfstermolen*

J. Biemond, Kaag

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Johannes Gerrit Hilgers, Gouda,
40 jaar diverse functies

GOUD

toegekend aan:

Willem Oldhoff, Amersfoort,
circa 40 jaar diverse functies

Lodewijk van Wingerden, Helvoirt-
Haaren, 41 jaar predikant

ZILVER

toegekend aan:

Arend Jan Mensink, Elburg,
25 jaar predikant

Harmen Vrogten en Gerritjen
Vrogten-Ruiterkamp, Hengelo,
25 jaar kosten verzorgings-
centrum "de Bleijke"

EREPENNING

toegekend aan:

Jan en Annie van Tellingen,
Hoogeveen, 52 jaar organist

J.G. Hilgers, Gouda

*H. Vrogten en G. Vrogten-Ruiterkamp,
Hengelo*

W. Oldhoff, Amersfoort

J. en A. van Tellingen, Hoogeveen

L. van Wingerden, Helvoirt-Haaren

J.F. van Mossel, Epe

Koninklijke Onderscheiding

Silas Groep

Partner van kerken

Hoe wilt u kerk zijn, nu en in de toekomst?
Daar gaat het om en dat maakt onze aanpak uniek:
wij benaderen materiële vraagstukken van kerken
namelijk vanuit de missie van de kerken.

De Silas Groep ondersteunt geloofsgemeenschappen en helpt u op voorwaardenscheppend terrein. Kerken zijn heel verschillend en daarom leveren wij maatwerk.

KKA
Administraties & Advies

KKG
Rentmeesters & Makelaars

KKG Adviseurs
Rentmeesters & Makelaars

www.SilasGroep.nl

☎ 033 - 467 10 12 📧 033 - 467 10 10

fjellet
altijd op de hoogte

INFORMATIE-PORTAAL IN
Office 365

Uw kerkelijke informatie veilig, gestructureerd en altijd up-to-date

Voor veel kerkelijke gemeenten is informatiebeheer een uitdaging. Zonder centrale opslag raakt informatie gefragmenteerd. Wie heeft wat, wie bewaart wat? Wat is nu de laatste versie? En is vertrouwelijke informatie eigenlijk wel veilig?

Dat kan anders! Wij helpen u graag met de zorgvuldige inrichting van een praktisch informatieportaal in Office 365. Zo bent u altijd op de hoogte.

Jos, Rob, René, Johan, Janjaap en Timo, Office 365 consultants

WWW.FJELLET.NL

Optimalisatie van het binnenklimaat voor personen, behoud van het monumentale interieur en energiegebruik

PHYSITEC.NL

Ingenieurs- en adviesbureau met jarenlange ervaring en diepgaande kennis van bouwfysica en installatietechniek. Gespecialiseerd in klimaatbeheersing in monumentale kerken, musea en archieven.

Weena 290
3012 NJ Rotterdam

T 010 282 12 50
E info@physitec.nl

ingenieursbureau voor het cultureel erfgoed

Physitec

Vragen over kerkbeheer?

Neem eens een kijkje in de kennisbank op onze website.

► mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/

Mensen

Gebouwen

Geld

Organisatie

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN & TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop

☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

